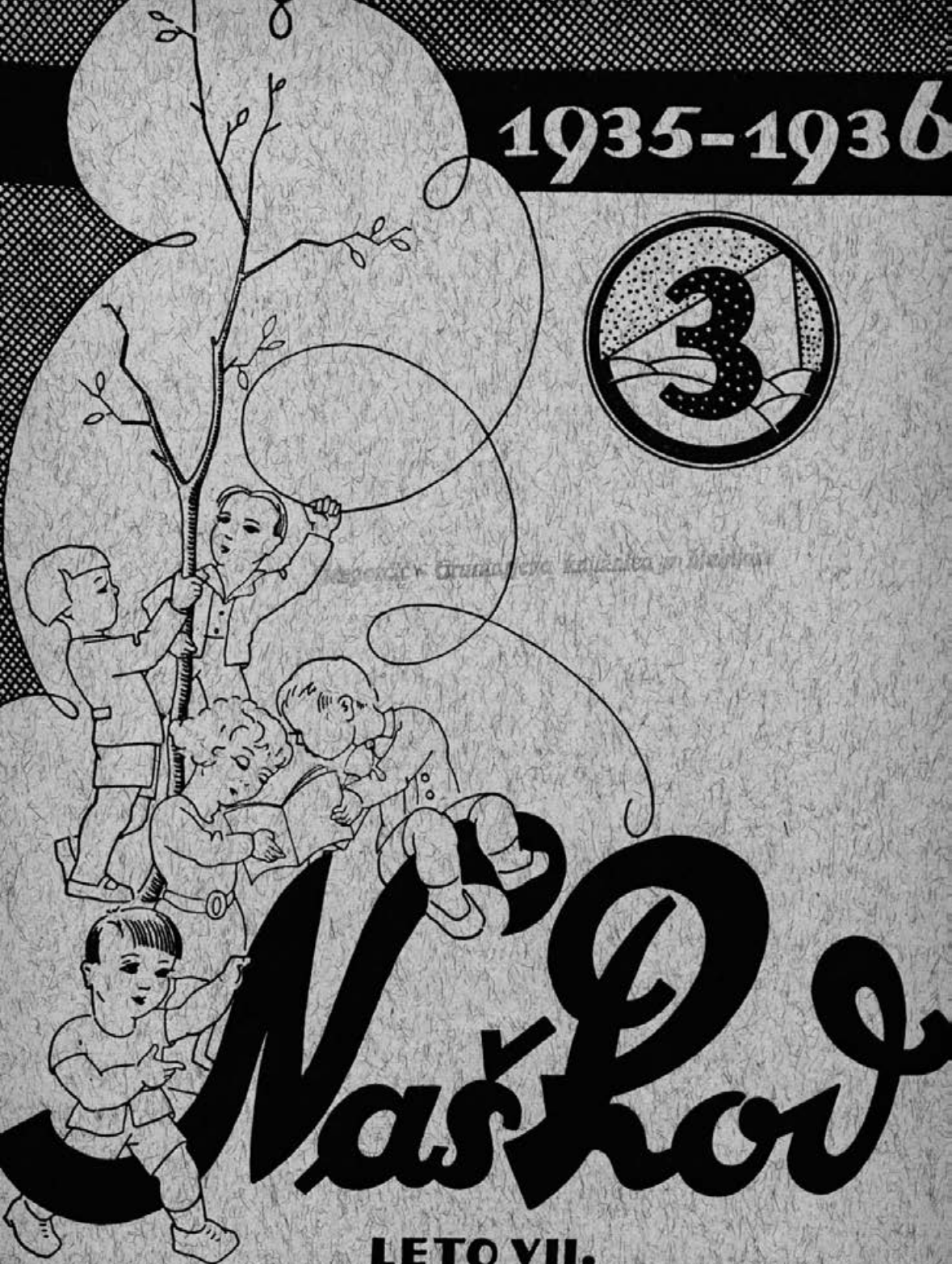

1935-1936

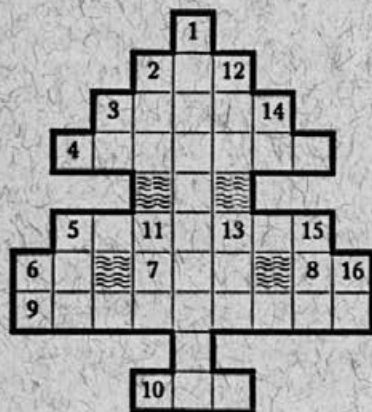

Naslov

LETO VII.

BOŽIČNO DREVO

(Sestavili šolarji v Lokavcu pri Cmureku.)

Vodoravno: 2. Obžalovanje. 3. Pridevnik od »meso«. 4. Radost. 5. Sladkorčki. 6. Del človeškega telesa. 7. Jok v prleškem narečju. 8. Mesto pečata. 9. Slika s sadjem. 10. Skrbi za mene.

Navpično: 1. Voščimo vsem čitateljem »Našega roda«. 2. Obžalovanje. 3. Osebni zaimek. 5. Oblika glagola bdeti. 6. Latinski »da«. 11. Osebni zaimek. 12. Odposlanec. 13. Čutila. 14. Svojljni zaimek, prvi del kratice iz naslova visoki osebi. 15. Svetnik. 16. Povratno osebni zaimek.

Pozor! Izžrebani rešilec »Božičnega drevesa« prejme nagrado.

REŠITEV SPOMENIKA IZ 2. ŠTEV.:

a) Vodoravno: 2. miš, 3. zet, 4. bazen, 5. dol, 6. bat, 7. inri, 8. ova, 9. vrh, 11. ena, 12. ris, 13. ah, 14. da, 16. dihur, 19. čuvaš, 20. višan, 21. Ivana, 24. rov, 26. res, 28. meso, 29. col, 30. dna, 32. Nil, 33. opa, 34. oh, 35. ut, 36. komet, 40. potok, 42. sedaj, 44. traja, 46. rak, 48. naliv.

b) Navpično: 1. vitez, 3. zal, 4. botra, 5. dan vernih duš, 6. bio, 9. vera, 10. vas, 15. ar, 16. duša, 17. Ivan, 18. Hana, 20. vi, 22. ter, 23. norec, 25. vesoljni potop, 27. sol, 30. dno, 31. Alah, 35. uk, 37. most, 38. eter, 29. toda, 41. kaj, 43. val, 46. ra, 47. ki.

Izmed rešilcev je bil izžreban Zadnikar Anton iz II. r. v. nar. šole na Barju. Prejel je v dar nalivno pero.

»Naš rod« izhaja v Ljubljani osemkrat med šolskim letom in ga prejemaajo naročniki »Mladinske matice«, ki plačajo letno naročnino za list in publikacije »Mladinske matice« Din 2'50, v 9 mesečnih obrokih po Din 2'50.

List izdaja »Jugosl. učiteljsko združenje« — sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani, zanjo odgovarja Ivan Dimnik.

Glavni in odgovorni urednik Josip Ribičič.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani, zanjo odgovarja Franc Štrukelj.

Na ulico še ni legel mrak, v podzemskem stanovanju pa je že temno. Komaj da ločijo otroci drug drugega. Troje jih je. Od petega leta navzdol. Sedijo na tleh in se tišče železne pečice, čeravno je že zdavnaj ugasnila zadnja žerjavica v njej. Mati je bila porinila mizo pod okno, odkoder prodira še malo svetlobe. Šiva in premišljuje, kako bo z otroki preživela dolgo zimo. V kotu sedi betežna babica na starem naslanjaču in drobi rožni venec z nabrekli prsti. Nепrestano kima z glavo in po vsakem delu rožnega venca zamomlja:

»O Bog, ozri se na nas grešnike!«

Ali nihče je ne čuje. Oči otrok so vprte v okno pod stropom, kjer se prikazujejo in izginjajo sence nog mimoidočih.

Nenadoma se petletni Bogomir zgane in vstane. Zagledal je bil senco dvoje drobnih nog. Hušknila je mimo okna, kakor že neštetokrat.

»Sonja gre!« zakliče in steče k vratom.

Mati prikima, seže z roko na polico in prižge svetilko.

Iz veže odmevajo drobni koraki. Kmalu se vrata odpro in v sobo stopi najstarejši otrok, drobna Sonja. Vsa žari od veselja in maha z belim zavitkom. Bila je v šoli pri božičnici. Prejela je v dar zavitek. Celo plemenjenje se ji zdi. V njeni drobni glavici je vstala misel, da so sedaj rešeni vseh skrbi.

Pripoveduje in odpira zaklad. Glave in roke radovednih treh bratcev so ji na poti. Ali to je ne moti — presrečno je njeno srce, da bi se jezila.

Iz bele škatle privleče troje parov nogavic, razgrne blago za obleko, dvigne dvoje štren volne in cel kup piškotov.

»Saj so še dobri ljudje na svetu!« vzklikne mati. »Pa kar troje nogavic! Kdo pa ima dandanes troje volnenih nogavic?«

»Sosedov Francek hodi v šolo brez nogavic, v samih copatah!« se oglasi petletni Bogomir.

Nekaj toplega seže v materino srce:

»Saj res! Ene nogavice nesi sosedovemu Francku. Reveži so kot mi!«

»Saj je tudi on dobil troje nogavic!« pove Sonja. »Troje nogavic in še škornje povrh!«

Tedaj izgine toplota iz materinega srca. Presenečena se nasloni na mizo in oči se ji zalijejo s krvjo.

»Kaaaj?« se začudi. »Tudi škornje? Zakaj škornje? Saj so na boljšem kot mi! Oni imajo očeta, mi pa ne! Če je danes brezposeln, pa jutri morda ne bo več! — — Škornje — — pomislite, škornje! Kakšna pravica je to? — Nazaj! Vse nazaj! V šolo grem, pa se pritožim! O, pa kako se pritožim!«

In razjarjena mati zmeče vse darove spet v škatlo, ogrne ruto in odvihra skozi vrata.

Za njo strmi četvero nedolžnih oči. Betežna starka pa v kotu zamomlja zamolklo:

»O Bog, ozri se na nas grešnike!«

J. RIBIČIČ

V KAMNOLOMU

Vse te dni je bilo spodaj pod Ivovo kočo živahno kar se da. Na produ je tlel ogenj, kuhali so smolo, dno je že bilo očiščeno, neumorno so se pehali okoli »Sinjega galeba«, vedno znova so opazili to in ono pokvaro, ki so jo nemudoma popravili. Ivo je vsakega posebej določil za posebno delo, kajti eni so bili bolj spretni za ta, a drugi za oni posel. On sam z Mihaelom je čistil stranice, strgala sta z dletom umazano, staro barvo, od znotraj zalivala s smolo vse najmanjše razpoke, s staro pločevino sta okovala krmilo in pritrjevala železne obročke za vrvi. Mileva in Jure sta po belem produ razprostrla mrežo in sta jo krpala z velikim ribarskim šivalnim čolničkom. Zgoraj pred hišo je ležalo razpeto jadro, ki sta ga spretno prenavljala Pero in Franjo, a Peter je čuval ogenj in pekel školjke za lačne tovariše. Le še pobarvati bo treba »Galeba«. Toda to je draga stvar, ta presneta barval!

Toda Ivo misli na vse. Važno se udari po čelu in meni na glas: »Nekaj denarja bo treba dobiti. Pojdem v kamnolom!«

»Pojdimo vsi!« so vzkliknili tovariši. »Bomo zaslužili!«

Drugo jutro so jo že rezali preko strme goličave na ono stran otoka, kjer so v velikem kamnolomu lomili granit za stavbe. Vse pobočje hriba je bilo razrito, zlomljeno, razstreljeno in na pečinah v polkrogu so stali delavci, čepeli, nekateri celo ležali na trebuhu in so vrtali v kamen luknje, v katere so potem polagali dinamitne naboje, jih zvezali z netilno vrvico in tako razstreljevali navrtane skale. Spodaj na dnu pa, kamor se je valilo razstreljeno pečovje, so delavci kamen žagali, tesali in gladili. Nedaleč od tod je v zasilnem pristanišču počivalo nekaj bark, na katere so tovorili že obdelane kvadre s pomočjo preprostega lesenega škripca.

A mladež so vedno potrebovali. Pod kamnolomom se je od razstrelb nabiralo toliko drobnjaka, da jim je bil vedno v napotje. Le-tega so mladci v pletenih košarah nosili k obali, kjer je nekaj delavcev gradilo pomol.

Delovodja jih je z veseljem sprejel. Dobil je mnogo naročil, tako da so delali dan in noč in drobnjaka je bilo tu za nekaj vagonov.

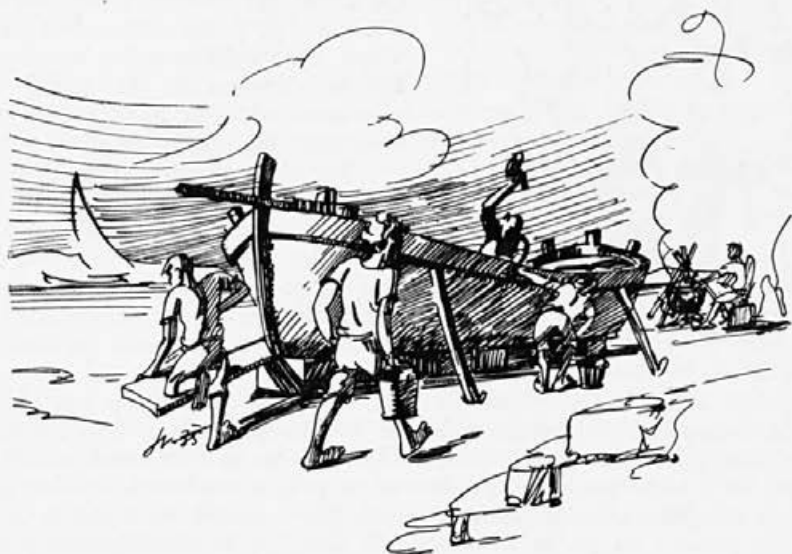

»Sam Bog vas je poslal, fantje,« je dejal. »Kar v roke pljunite in lotite se dela. Po dinarju vam bom plačal od ure.«

Prav, četudi je malo in bo imel delovodja velik dobiček, kajti prave delavce bi moral plačati po tri dinarje, toda sila je velika, »Galeb« čaka!

Spravili so se krepko na delo. Sprva jim je bilo delo zabava. Tako so uredili, da sta po dva in dva nosila, tretji pa je polnil košare. Toda že pri tretjem tovoru so bili vsi prepoteni. Sonce je žgalo, pečovje je kar gorelo, v grlu jih je dušilo, oster prah kamenja jih je zbadal v pljučih, žejalo jih je neprestano, da so zevali kakor ribe, ki jih vržeš na suho. V bose noge jih je rezalo, hrbti so jih skeleli in roke so jim bile kakor nategnjene vrvi.

Pa je že bila za njimi Mileva. Z veliko leseno bariglo je hodila po vodo, daleč onstran hriba v zasekano dolino, kjer je izviral studenec. Da si skrajša pot, jelezla vsakokrat čez strm, skalnat breg, ondi malo počila v prijetnem hladu, potem se pa zopet žurila, da si ugase skrbni tovariši žejo.

Vsak večer so zopet krevsali čez hrib domov. Le Ivo je ostal kar v kamnolomu tudi čez noč. V baraki za orodje si je napravil ležišče in komaj se je zdanilo, je bil že na poslu. Delavci so ga imeli radi. Ko so si zvečer kuhali večerjo, je sedel mednje in je bil njim enak.

Ob koncu tedna bi se zgodila prav kmalu huda nesreča. Ko so bili zopet vsi tovariši zbrani na delu in so se že potili v močnem soncu, se je pod vrhom kamnoloma sprožil kamenit plaz in zgrmel v dolino. K sreči so vsi pravočasno zaslišali bobnenje kamenja in zbežali na varno. Toda podsulo jim je lopate in samokolnice in koše. Tamkaj pa, kjer se je plaz utrgal, je blestela ogromna granitna skala čez strmino in bali so se, da se bo zdaj zdaj prelomila in zdrvela navzdol.

Mrko je gledal delovodja v to sivo nevarnost. Nihče se ni upal zdaj na delo.

»Razstreliti jo bomo morali!« je dognal delovodja. »Drugače nam delo zastane. Hej, možje, kdo pojde —?«

Vsi so se strahoma ozirali v prežečo smrtno nevarnost in nihče se ni oglasil, kajti takole plezati po strmini v neprestani nevarnosti, da se ti ta ogromna skala povezne na glavo...?!

Delovodja je potegnil iz listnice bankovec za sto dinarjev, ga zavihtel po zraku in zaklical: »Nagrada za onega, ki razstreli skalo!«

Nihče ni dvignil roke. Življenje je vendarle lepše ko sto dinarjev!

Nenadoma pa je Ivo zaklical: »Pojdem jaz! Kako in kaj naj napravim?«

Sprva so se vsi spogledali, potem so se pričeli delavci smeјati. Ko pa so videli dečkov resni obraz in njegovo odločnost ter delovodjo, ki se ni prav nič smeјal, so napeto pričakovali, kako se bo odločilo. Delovodja je bil koj pripravljen poslati drznega fanta pod vrh. Lahak je, spreten, najlažje se mu bo posrečilo. Toda poglej jih fante, zdaj so vsi hoteli z njim.

»— Ne, ne, samo Ivo bo šel! Glej jih, vrabca, vsi bi se dali radi razstreliti —?« No, potem mu je razložil vse, kako in kaj.

»Tule imaš pet dinamitnih nabojev.

Poglej, skala se drži samo v korenu. Zatakni naboje v razpoke prav pri zemlji, zveži jih potem z netilno vrstico, previdno jo potegni za seboj na onole stran, kjer vidiš posušen borovec, tamkaj se vleži na tla in prižgi. Stopaj oprezno, rahlo in preden boš prižgal, nam boš dal znamenje!«

Ivo si je privezal naboje in vrstico za pas, drzno se je nasmehnil tovarišem in jim dejal: »Za „Sinjega galeba!«

Mileva je pohitela za njim, prekrižala ga je na čelu, da ga bo sveti križ božji varoval in mu zašepetala: »Bodi previden, Ivo, saj greš za nas vse v nevarnost!«

Plezal je kakor maček. Strmina kamnoloma se je dvigala vsa gola, razsekana in razstreljena v žareče nebo in je zlovešče zrla s tem svojim razbitim, mrkim pogledom preko morja. Oprezno se je oprijemal trdnih opor, vsakokrat je z nogo poskušal, preden se je pognal za korak kvišku. Spodaj pa so zrli za njim; stari možakarji so na tihem molili za srečo tega fanta, tovariši so posedli na tla in ga opazovali. Zdaj je že stal tik pod previsom ogromne skale. Videli so ga, kako je čistil razpoke in porinil vanje naboje. Zdaj je že odvijal netilno vrstico in ko je dosegel oni borovec, so ga čuli, kako je zavpil: »— Pozooor! Pozooor!«

Delavci in tovariši so zleteli v varno kritje in dih jim je zastal v pričakovanju. Ivo pa je počenil za veliko pečino ter prižgal. S sikajočim puhom je zletela iskra po vrstici. Ogromen, bel oblak je švignil v nebo, zagrmelo je kakor tisoč gromov. Kamenje je zletelo po zraku in se z neznanskim bobnenjem usulo po strmini. Nevarne skale ni bilo več.

Toda Ivo je ležal negiben na tleh. Po obrazu mu je polzela kri. Zračni pritisk ga je vrgel ob kamen, za katerim je iskal kritja.

Ko je nevarnost minula, je zavládalo spodaj veliko veselje. Delavci bodo zopet lahko delali in zaslužili! Ogromno kamenja je ležalo zdaj tu spodaj. Delovodja si je zadovoljno mel roke in vsi so nestrpno pričakovali drznega junaka.

Pa ga ni in ni. Postajajo vznemirjeni. Zboje se zanj. Tovariši kličejo — nobenega glasu. Mrzla slutnja jih zajema, tedaj pa fantov nihče več ne zadrži. Vsi se poženo po strmini, plezajo, padajo, vikajo, smrten strah za svojega tovariša jih peha, spodaj pa vsa bleda kleči Mileva in kliče: »— Hitite, hitite in mu pomagajte!«

Tudi delavci se zaženo v strmino, delovodja jih priganja, on sam je med prvimi. Mihael je že dosegel skalo in oni borovec in ko je zagledal prijatelja vsega bledega in krvavega na tleh ležati, je padel poleg njega na kolena in zakričal od bolečine.

Že je tu delovodja, že se je sklonil in pregleduje rano na čelu. Jure je sedel k njemu, mu dvignil glavo v svoje naročje, solze ga zalivajo in ga ves obupan roti: »Ivo, Ivo, poglej me vendar! Kaj nič več ne misliš na našega »Galeba —?«

Ivo je globoko zasopel in odprl oči. Ko je zagledal svoje tovariše in delavce okoli sebe se je nasmehnil in zašepetal: »— Nič ni hudega. Samo malo boli — in je zopet zaprl oči.

Previdno so ga spuščali preko skal. Dva delavca sta ga nosila, na nevarnih mestih so vsi pomagali in srečno so ga prinesli na obalo. Mileva mu je pripravila v senci mehko ležišče, skrbno mu je obvezala rano in tu, ko ga je objemal prijeten hlad, se je spet zavedel. Stali so okoli njega, delavci in tovariši, in so se mu čudili. Tovariši so bili ponosni nanj, saj jim je bilo, kakor da so vsi skupaj storili to delo in so se važno spogledovali tu ob ranjencu. Vsak bi zdaj rad tu ležal in užival tolikšen ugled!

Ivo pa se je že dobrega zavedel, uprl se je že lahko na komolec, poskalsal je z očmi delovodjo in ga vprašal skrbno: »Je šlo vse po sreči —?«

»Dobro si napravil!« mu je dejal delovodja, ki ga je s tem rešil velikih skrbi. »Pravcati junak si!«

V večernem hladu so ga odnesli domov.

PRAVDA ZA „SINJEGA GALEBA“

Čez nekaj dni je že toliko okrevaj, da je lahko sedel pred hišo. Mihael in Pero sta šla v mesto po barvo in spodaj pri pečinah se je »Galeb« že sončil v novi sinjini. Kakor sinje nebo! Lepa ladjica je bila sedaj. Mileva je prinesla še kos močnega platna in sešila sinji prapor, ki ga je Juro pritrdil vrh jarbola, kjer je zdaj ponosno plapolal v vetru. Nestrpnost so pričakovali ure, ko bodo porinili novega »Galeba« v morje. Čakali so le, da se barva dobrega posuši in da bo Ivo spet krepak in zdrav.

Ob večerih, ko je bil sam, si je prižgal svečo ter listal med onimi papirji, ki jih je našel v jadrnici v platno zavite. Bil je to očetov dnevnik, ki ga je pisal v zadnjem letu svojega izgnanstva. Pisan je bil s svinčnikom, nekateri listi so bili že močno razjedeni od morske vode, pisava ponekod nečitljiva. Kar pa je le mogel prečitati, je prečital z veliko ljubeznijo in zanimanjem.

Ubogi izgnanec se je na teh listih spominjal svoje mladosti, ki jo je preživel v tujini, objokoval je svojo ženo in svojega sina, v tej žalostni samoizpovedi si je neprestano težil vest zavoljo pregrehe, ki jo je storil nad ribiči. Nikakor ni našel izhoda, vse, kar koli je v svojem izgnanstvu započel, da popravi to svojo usodno zмотo, se mu je izjalovilo.

Marsikaj je bilo tu zapisano o ribarskih zadrugah, še več o skupnem delu, o tovarištvu in medsebojni pomoči, na te liste je oče zabeležil mnogo primerov nesmotrenega dela pomorščakov, mnogo primerov, kako si ribiči z nerazodno razdelitvijo dela sami sebi škodujejo in kako je sebičnost posameznika usodna v življenju teh trpinov. Misel skupnosti pa se povsod zrcali iz teh vrstic.

»O, da bi bil moj sin enakih misli!« piše proti koncu, »in da bi bil močan, podjeten, bistroumen in tako prežet s to mislijo, da bi na vse drugo pozabil, na samega sebe najprej in da bi ga lepota te misli zajela tako, da bi vse svoje življenje posvetil le za blagor trpečega ljudstva! Saj živimo vendar vsi drug poleg drugega, drug drugemu smo potrebni, bratje bi morali biti med seboj, da se ne bi večno obnavljala ona strašna povest o Kajnu in Abelu. Zavist, ta satanova misel se je razrastla med nas in vse drugo gorje izhaja iz tega edinega!«

Potem navaja v svojem dnevniku nekaj primerov iz ribiškega življenja, ki se sleherni dan dogajajo povsod po vsem svetu. Tako pravi:

»Danes sem bil priča grdemu prepiru in pretepu. Ribiči so se sprijeli zaradi tunje. Ogromen rod teh rib je zašel ob obrežje obeh naselij. Nikakor se niso mogli zediniti, da bi jih vsi skupaj lovili. Ribiči ene vasi, so jih hoteli imeti zase, ribiči druge vasi zopet zase. Med prerekanjem so se tunje razbežale, ribiči pa so se stepili, udrihali drug po drugem, preklinjali in se v sovraštvu razšli. Zavist! Lakomnost! Oni dan pa je ribič Štefan zagledal v plitvini velikega morskoga psa, na katere je razpisala oblast nagrade. Lov na te morske zveri je zelo nevaren. Do deset ribičev je potrebno, da jo ukroté. Toda Štefan se je polakomnil in ni obvestil sosede. Pripravil si je jadračo in s sinom sta šla nadenj. Zver je bila velika svojih sedem metrov pa ji nista bila kos. Pretrgala jima je vse mreže, da niso za nobeno rabo več, zver pa jima je ušla. Bila sta ob mreže in ob nagrado, ker sta se polakomnila. Zavist, zopet in zopet sama zavist! Sto rok je vendarle več, kakor dve! Sto rok lahko hrib premakne, dve pa komaj eno samo lopato.«

Ivo se je globoko zamislil. Zasanjal je o svojem »Galebu«, o svojih tovariših in bilo mu je, da bi kar zdaj sklical svojo posadko in se podal na podvige. Posadka »Sinjega galeba! Bratovščina »Sinjega galeba! Bratovščina prijateljev in tovarišev!

Vse je preudaril, na vse je mislil. Bil je spodaj v naselju in je zvedel, da je delovodja v kamnolomu najel vse barkače za odvažanje obdelanega kamenja. Vsi bodo tamkaj in to mu je prav prišlo, da ne bo nepotrebnih radovednežev, ko bo »Galeb« prvikrat razvil svoje jadro. Ko bodo izvršili nekaj poizkusnih voženj ob obali, bodo odrinili z razvitim praporcem prav pred kamnolom in bodo pluli mimo vseh jadrač, ki tovorijo kamenje... Srce mu je glasno tolklo ob tej podjetni misli in vso noč je nemirno spal.

Komaj da se je zdanilo, je že planil s postelje. K oknu! Toda ali sanja? Ali je mogoče —?

»Sinjega galeba« ni bilo nikjer!

Strašno ga je zgrabilo za srce, silna muka mu je tiščala grlo. Zdrvel je venkaj k morju, tja, kjer je še sinoči ležala ladjica. Niti sledu ni bilo po nji. Le rahlo razo na pesku je videl, ki jo je napravil spodnji greben »Galeba«, ko so ga porinili v vodo, na vodi sami pa — kamor je segel pogled, ni bilo videti niti enega jadra. Begal je po obali kakor obupanec, ječal od žalosti, končno se je sesedel na spodnjo stopnico, izgubljeno buljil v mesto, kjer je ležal njegov »Galeb« in vse se mu je razdiralo od obupa.

Potem se je spomnil na Justa, svojega starega prijatelja in zaščitnika. Skočil je po bregu in od zgoraj je zagledal zaliv. In zopet je presenečen obstal: spodaj v zalivu se je zibal njegov »Sinji galeb«! Ko je ves prevzet od vsega tega zdirjal k njemu, je videl, da je priklenjen k obali z močno verigo in zaklenjen. V njem je sedel Barbo, čudak in pritepenec, pijanec in razgrajač, in se mu skozi zobe, v katerih je tiščal pipo, zvito nasmihal. Ivo se je obračal po zapuščenem naselju. Vse je bilo tiho. Otroci so še spali. Ženske so bile v vinogradu, ribiči so bili s svojimi jadračami pod kamnolomom.

Rad bi vprašal Barbo, kako je zašel »Sinji galeb« semkaj in zakaj je le-tu priklenjen. Njegov »Sinji galeb«! Pa je predobro poznal tega moža, ki nikomur ni hotel nikdar ničesar ustreči. Pravili so o njem, da je bil nekdanj premožen človek, pa da se je zapil in da zdaj tu opravlja nekakšno miloščinsko službo vaškega čuvaja, za kakšno resno delo pa itak ni bil, ker je vse sproti pognal za vino.

Ivo je krenil k Justovi hiši. Starec je sedel pod brajdo, ki se je dvigala po lesenih stebričih čez vse dvorišče. Ko je zagledal fanta in njegov prepaden izraz v obrazu, je vzel pipo iz ust in dejal skrbno: »Mislil sem, da se je ljudska nevolja že polegla, pa sem se ukanil. Snoči so imeli vsi oni, ki so bili prizadeti po krivdi tvojega očeta zborovanje in so sklenili, da ti zaplenijo »Galeba« in ga vnovčijo; da si pridobe na ta način vsaj malenkost nazaj, ki so jo takrat izgubili. Nisem jih mogel pregovoriti. Ponoči so šli ponj in zdaj stoji tamkaj in čaka na kupca. Barbo ga čuva!«

Ivo ga je gledal in prežalostne misli so ga zajemale.

»A kaj bom sedaj brez Galeba?« je vzdihnil poražen.

»Pravijo, da si še premlad in preotročji in da je že tako zapisano, da je prav za prav »Galeb« od onih, ki so bili po očetu oškodovani.« Potegnil ga je k sebi na klop in ga skušal potolažiti. Mileva je prišla iz hiše in je zvedavo poslušala to žalostno novico. A Just je govoril: »Ivo, ne smeš obupati! Bo že kako. Za enkrat se ne moreš upirati vsej srenji. Ljudje so pač takšni, da ne pozabijo zlepa storjene napake. Četudi je dokaj let minulo, še vedno vidijo v tvojem pokojnem očetu dolžnika.«

»Saj je Galeb vendarle moj! Ne, naš je! Od Mihaela, Jureta, Franja...«

»Morda jih je baš to uplašilo, ko so vas opazovali, kako opremljate ta brodič. Pa so si mislili: fantje so otročji, predrzni, zapravijo in pogubijo to lepo ladjico.«

»Poprosil bom ribiče, ko se bodo vrnili, da mi ga vrnejo!« pravi otožno Ivo. »Saj jim bom obljubil vse poravnati, kar je oče...«

»Kar opusti to misel!« ga je zavrnil Just. »Ribiči se vrnejo šele ob koncu tedna in takrat bodo pripeljali kupca seboj. Potem so tudi sklenili, da te bodo vzeli v vas k sebi, da ne podivjaš tamkaj, ko si čisto sam. Vsak dan boš pri eni hiši...«

»Ivo tega nikoli ne bo storil!« je nenadoma zaklicala Mileva.

»Od miloščine ne bom živel, ne!« je dejal trdno Ivo.

Šel je s povešeno glavo venkaj na uličico in potem na hribček ter sedel na grob, smrtno ranjen od žalosti, in najraje bi umrl. Pogled mu je objel plano morje, ki je kar plamtelo v vzhajajočem soncu. Zdaj, ko se je že videl na svojem »Galebu«, pa da bi živel kakor občinski siromaček od milosti spodaj v naselju —? In poslušal očitke zaradi grehov svojega očeta —?

Na obraz mu je legla odločna črta. Čelo se mu je razjasnilo, trden sklep mu je zajel srce. Vstal je in je zagledal Milevo, ki je prihajala k njemu. Tudi deklica je bila potrta. Ko pa je zagledala njegovo pogumno obličje, se je že ojunačila in ga vprašala: »Kaj ne, da nisi obupal? Vse bo dobro!«

»Mora biti!« je dejal odločno Ivo. »Ti pa, Mileva, skliči mi fante in jih privedi k meni!«

Kmalu so bili tu. Že spotoma so zvedeli, kaj se je zgodilo z »Galebom« in silno so bili vsi vznemirjeni in hudo užaljeni. Vsak je po svoje dajal duška svoji nevolji in ko so se zbrali v njegovi čumnati, ni bilo več tistega drznega junaštva v njih, ko takrat, ko so sedeli poleg »Galeba«.

In zdaj je bratovščina »Sinjega galeba« čepela le-tu vsa poparjena, zelena od jeze in nestrpnost so vsi pričakovali, kaj jim bo povedal njihov vodja. Kapetan brez ladje...?

»Tovariši,« je vzkliknil. »Galeb« je naš! Ali je, ali ni —?»

»Naš je,« so zakričali vsi hkrati. »Mar smo zaman garali v kamnolomu? Mar je zaman tvoja rana na čelu?«

»In tudi bo naš!« je trdno poudaril Ivo. »Stari Barbo ga čuva. Z njim bomo hitro opravili. Ribičev ne bo še to noč nazaj. Midva z Mihaelom ga bova že ukrotila, saj bo itak natrkan ko ponavadi. Z vesli bova prignala »Galeba« semkaj, vi pa boste medtem vse ostalo pripravili: jadra, vrvi, sidro, mreže. A za denar kolikor nam ga je še ostalo, bosta vidva, Pero in Jure, v mestu nakupila suhorja, nekaj mesa in slanine!«

»A potem —?» se čudi Franjo.

»Potem bomo odrinili, fantje, z našim »Galebom« na morje!«

Ivo je zapazil na obrazih svojih tovarišev nekakšno skrb, neodločnost. Seveda, saj ni pomislil, da imajo vsi ti fantje doma svoje drage, očete, matere, brate in sestre...

»Vrnili se bomo seveda,« jih je pomirjeval. »Le toliko zaplovemo venkaj, da jim pokažemo, da je »Galeb« naš in da se morja ne bojimo!«

Tedaj se oglasi Mileva, ki ji je težko, če pomisli, kako bodo matere teh fantov v skrbeh, ter pravi: »Takole napravite: Jadrajte proti kamnolomu. Tam so naši. Tamkaj, na morju, zahtevajte »Galeba« zase! Zdaj je »Galeb« nas vseh, Ivo ga je dobil od očeta, njegov oče pa se je moral dovolj težko pokoriti za tisti dolg. Saj ste sinovi onih na morju — čemu hočejo, da pride »Galeb« v tuje roke! To jim povejte! A jaz bom žene potolažila.«

Vsem je ugajal ta sklep. Komaj so dočakali večera. Ves dan so skrbno pripravljali vso opremo, onadva sta iz mesteca prinesla brašnjo in nihče jih ni motil pri tem poslu. Mihael je šel večkrat oprezat v pristan. Stari Barbo, ubogi pijanček, ki je živel tu od miloščine ribičev, je čepel v »Galebu« in steklenka mu je ležala na dnu. Dremal je.

Znočilo se je. Ženske so se vrnile v vas, fantje pa, kakor da so se spravili spat. Komaj pa je vse utihnilo, so že bili pri Ivu. Le Barbo si je kar na »Galebu« napravil ležišče, saj je bila topla noč. Mileva se je prikradla in zašepetala: »Smrči ko medved. Ključev nima. Prinesla sem pilo!«

In že sta jo odkurila Ivo in Mihael venkaj v pristan. Seboj sta imela klopčič močne vrvi. Vse je bilo tiho, ko izumrto. Previdno sta se pritiho-tapila h »Galebu«. Barbo je smrčal. Kakor bi trenil sta bila v jadrnici in že je imel Barbo z robcem povezana usta, roke in noge pa zadrgnjene. Z veliko težavo sta ga spravila na kopno in ga položila ob zid prve hiše. Ivo pa je pričel piliti verigo. Mihael je oprezal. Kmalu je bil člen prepiljen, oba sta se uprla z nogami v zid, z vso silo potegnila in »Galeb« je bil svoboden. Zateknila sta vesli in previdno odrinila od brega. Naporno je bilo z vesli poganjati težko jadračo. Veter jima je pihal baš v obraz. Kmalu sta imela zaselje za seboj, iz zaliva sta odrinila venkaj na morje ter sta ga počasi, z največjim naporom prignala k obali pod kočjo. Končno sta dosegla plitvino, tovariši so jima bredli nasproti in nepopisno veselje je zopet zavladelo med bratovščino, ko so obtipali svojega ljubega »Galeba«.

(Se nadaljuje.)

BOLNA ZGODBA

Njegovih zadnjih časov pot je le še na Grad, od štirih do petih, ko se sprehajajo ljubljanski bogoslovci, na Grad, nato čez Prule mimo Trnovega na Bleiweisovo in domov. Dnevi so naši ljubljanski, so žalostni, niso ne zima ne jesen. Ni sonca, ni jasnin, ni tople misli, da bi ogrela za vedro in zdravo razodetje. Vse je nekje ugasnilo, petje in cvet in mladost in sanja in solza in smeh. Brezoblično zijajo prazne in proste strahote iz meglene vzdušja: človek zavida gozdni zveri, ki je zlezla v duplo in spi... Tak je njegovih zadnjih časov izprehod: od štirih do petih na Grad, čez Prule mimo Trnovega na Bleiweisovo in domov...

* * *

A še včeraj se mu je primerilo na poti nekaj nenavadnega. Stal je nena doma pred človekom, ki mu ni nikoli prej videl obraza, a ga je vendar spoznal kot brata in prijatelja. Bolehen in slaboten človek je bil, nekam mahedravo in živo zgovoren, svojih petdesetih let, a z nekako nedozorelo zarjo čudne mladosti v licu. In človek je spregovoril.

»Tudi z Gradu?«

»Tudi!«

»Bog zahvaljen za to krtino! Kaj neki bi bila Ljubljana brez gradu!«

»Jelite: Ljubljana pa Gradec!«

»Gradec? Ne poznam.«

»Nekam višji je tam grad. Pravijo, videl še nisem.«

»Dobro. A Plečnike imamo samo v Ljubljani.«

»Ja.«

»Kaj sodite o njem?«

»Ne sodim, a spoštujem. M o ž l j u b i !«

»Ljubi? ...«

Stal je zgubljen pred njim, ugibal, kaj naj pove, hlipal za besedo in ko jo je imel, je potrdil z jokajočim glasom.

»Umetnik... On more, a kaj moremo mi?«

»Tudi ljubiti.«

Zamajal se je kakor izpodsekan in utonil v mraku. A zdajci je spet stal pred njim in govoril:

»To da Plečnik ljubi, ste dobro rekli. A vse taka ljubezen ni! Saj je živa, saj bo ogrevala! Pa je ljubezen, ki ubija, in tista je prava in edina...«

Ugasnil je pred njim kakor senca...

* * *

Še včeraj se mu je primerilo to na potu z Gradu čez Prule mimo Trnovega na Bleiweisovo in domov. In jutri pojde spet na Grad, čez Prule mimo Trnovega na Bleiweisovo in domov. In le tistega človeka ne bo več videl nikoli. In le tiste edine vesele misli o ljubezni, ki je živa in bo ogrevala, ne bo slišal nikdar več. Tudi skrivnosti ne bo doumel. Kaj pa je vedel, kakšno pismo je tisto uro prejel tisti človek...

Prvo pismo... od hčere... z Golnika.

ROMARJI

Stari godec Andraž je izgubil delo in vsako upanje nanj. S praznimi rokami ni mogel živeti, zlasti ne v zimi. Reven in raztrgan se je spomnil na božič, zahrepenel po lepih, toplih starih časih in se odločil, da se vrne čez mejo, odkoder je prišel.

»Tukaj sva tako vsem v napotje,« je razložil osemletnemu sinku Jernejčku. »Še harmonika nama ne igra prav, pravijo. Kar pojdiva!«

Stisnil je harmoniko in jo oprtal čez ramena ter prijel Jernejčka za roko. Lačna in bleda sta se napolnila po svetu. Nikjer se nista hotela ustaviti. Pred krčmami so stali ljudje in so ju vabili, da bi katero zaigrala. Andraž je odkimaval, češ, ne spodobi se, ko gresta domov.

Sivo nebo jima je upognilo hrbte, tiho sta stopala po razmočeni poti. Sneg se je ponujal, sem in tja se je prikazala kaka snežinka. Andraž je sanjal, kako je zdaj na svetli večer v domači vasi. Jernejčka je zeblo in je hrepnel po topli peči.

»Metel!« se je ustavil godec sredi polja. »Prav za tak večer. Nama bo pa težka pot, še v mladih letih sem jo komaj prehodil.«

Blizu meje sta zavila v gozd, da bi ju ne motili stražniki. Tam se jima je pridružil deček. Bled in tresoč se od mraza je stal pod visoko smreko, bil je bos in oblečen le v revno haljo.

»Kaj pa ti?« se je začudil Andraž in se zasopel ustavil. Tudi Jernejčku ni šlo v glavo, da je kdo v takem mrazu bos.

»Na ono stran bi rad!« je pokazal deček hrepeneče. »Ali bi šel lahko z vama?« je prosil trepetaje.

Andraž je zmajal z glavo, potem pa le prikimal: »Lahko greš, seveda, če ne zmrzneš med potjo. Kakšen pa si?«

Oče in sin sta se spogledala. Jernejčka je obšlo usmiljenje, a ni vedel pomoči. Andraž se je popraskal za ušesi, nato skomignil z rameni in dejal preprosto: »Zmrzniti vendar ne smeš! Na, vzemi!«

Slekel je suknjo in ga ogrnil z njo. Otrok ga je hvaležno pogledal in se ga prijel za desnico.

»No, le pojdivo!« je rekel godec in ju vodil skozi gozd. Harmonika mu je opletala po hrbtu, nekam hladno se mu je zdelo, a je kar pozabil na vse.

»Kako ti je pa ime?« je vprašal spotoma tujega otroka.

»Meni?« ga je pogledal mali. »Pravijo mi Jezušček.«

»Jezušček!« je vzkliknil Jernejček.

»Jezušček?« je ponovil Andraž in ga pogledal postrani. »Toda pravi nisi. Kako bi bil drugače tako prezebel in bled?«

Prešli so na skrivaj mejo in se pomikali med grmovjem v dolino. Pozno popoldne se je začelo nagibati v mrak. Rahla megla je pokrila svet, le stežka so razločevali, da sneži. Od samotnih hiš je dišalo po kadilu in nekako prečudno svetla so bila nocoj vsa okna. V cerkvicah med gozdovi je začelo pozvanjati. Andraž se je ustavil in se pokrižal.

»Dolgo že nisem hodil tako pot,« je zamrmral. Preložil je harmoniko in prijel oba otroka za roke.

Hiteli so mimo hiš in se niso mogli ustaviti. Andražu je bilo toplo, da bi mimogrede zaigral in zapel kakor včasih:

*»Tam na gmajnici
v razdrti štalici
ena svetla luč gori...«*

»Prav za prav bi moral spotoma še koga obiskati,« je sanjal ves čas. »Pa na tak večer so ljudje najrajši sami. Še tako bomo zamudili polnočnico.«

»Nič ne de,« je spregovoril Jezušček in od mraza zašklepel z zobmi. »Tam nekje imam prijatelje. Poznajo me in bomo vse opravili.«

»Slabi prijatelji, ko te pustijo bosega po svetlu!« je godrnjal godec. »Saj ne moreš več hoditi! Viš, zdaj bo drugačna pot. Kaj te ne zebe?«

»Zebe!« je pritrdil šepetaje Jezušček.

»No, torej!« je vzkliknil godec.

Ustavil se je in naložil sinku culo. »Le drži, da ne izgubiš!« mu je požugal. Potem je prijel Jezuščka in ga vzdignil v naročje. Nekaj časa so stopali tako, potem se je zazdelo godcu nerodno, položil si je fanta na ramena. Deček se je nasmehnil, okobalil godčev vrat in bose noge so mu visele godcu na prsa.

»Prav lahek nisi, križani Bog!« je zaječal godec.

Prešli so doline in začeli lezti navkreber. Jernejček se je zdaj pa zdaj ustavil in si obrisal pot s čela, a tudi Andražu je bilo vroče. Že mu je bilo skoraj žal, da se je odpravil na tako pot. Ko pa je znova otipal otrokove ledene noge, se je stresel in mislil po svoje:

»Trden je, da ne joka v takem. No, Jernejčku sem vendarle napravil čevlje. Viš, Andraž, ko bi se njemu zdaj godilo tako... Kdo bi ga nosil? Samo revež pomaga revežu...«

Tu se je spomnil: »Odkod pa si doma, fantek? Da ne bi šli kam v stran...«

»Kmalu bomo pri naših,« je dejal Jezušček in godcu se je zdelo, da s čudno toplim in globokim glasom.

»Trudni smo, bova pa še midva malo pri vas počivala. Saj naju ne boste zapodili, ne?« je bil radoveden Andraž.

»Pri nas so vsakemu odprta vrata.«

»Ali imaš še očeta živega?« je sopel godec.

»Imam, dober je in vse ljudi pozna.«

»Pa mater?«

»Tudi mater imam.«

»Potem je prav. Lepo se bomo razgovorili. Le kaj, da te puščata v takem po svetu?«

»Kar sam sem šel...« je dejal mirno Jezušček.

Andraž je majal z glavo in sopel navkreber, molčeči Jernejček se je potil za njim. Mrzle in mehke snežinke so jim pršele v obraz, burja je tuleče zavijala v gozdovih in kadila pod bregovi. Godec je čutil, da mu klecajo kolena, tudi Jernejček je vzdihoval. Pa sredi truda in težke poti je Andražu ušla stara pesem:

*»Tam na gmajnici
v razdrti štalici
ena svetla luč gori...«*

»To je lepo!« je vzkliknil Jezušček. »Zdaj bomo pa kmalu doma. Kar počez po bregu!« je pokazal z drobno ročico.

Pehali so se navzgor. Sunkoma je butala vanje burja, Jernejček je zmeraj bolj zaostajal, dokler ga ni oče počakal in prijel ter ga vlekel za seboj. Tudi Andraž je bil truden. Noge so mu postajale težke in začel je sanjati, da bi se za trenotek ustavil in se oddehnil. Takrat se je prikazala iz snežne megle siva stavba z razsvetljenimi okni.

»Za božjo voljo, saj to je vendar cerkev!« je vzkliknil godec.

»Kakopa!« je veselo dejal Jezušček in zlezal z godčevega hrbta.

Vrata v cerkev so se kar sama odprla in Andraž se je še bolj začudil. Cerkev je bila čisto prazna, vendar so gorele luči pri vseh oltarjih in neka čudna toplota je rasla iz tal. S tresočimi se nogami je stopal po cerkvi za Jezuščkom in vlekel sina za seboj. Pred oltarjem so vsi trije pokleknili na stopnice, godec je pogledal po cerkvi, vzel harmoniko in zaigral in zapel:

*»Tam na gmajnici
v razdrti štalici
ena svetla luč gori...«*

Zdaj se je dvignil Jezušček, Andraževa suknja mu je odpadla, ko je dvignil roke in ves svetel in bel je stopil k oltarju.

»Jezus Marija!« je kriknil godec in izpustil harmoniko. »Saj se mi je zdelo!«

Spustila sta se s sinom na kolena in zajokala. Jezušček se je pa pri oltarju obrnil, razprostrl roke, ju blagoslovil in se jima približal.

»Dajta, bomo zapeli!« je rekel smehljaje.

Sedel je k njima, prijeli so se čez ramena, nagnili glave drug na drugega in Andraževa harmonika je zazvenela rahlo, rahlo, kakor še nikoli:

*»Tam na gmajnici
v razdrti štalici
ena svetla luč gori...«*

Drugo jutro so udrli v samotno hribovsko cerkev biriči. Pred oltarjem so našli Andraža in njegovega sina.

»Andraž Kosorepec,« je rekel prvi birič, ko je brskal po papirjih. »Dobro da je zmrznil. Leto dni bi mu ne ušlo, ker je šel brez pravice čez mejo.«

Mrtvima so se smehljale oči, kakor bi še zmeraj pela...

Mirko Kunčič:

Otroci iz predmestja

1.

Pismo o zlati mladosti

*Vse pesmi o zlati mladosti pojo.
Krog naše raztrgane kočee
pa beda se plazi, s koščeno rokó
zakriva obraz si in joče.*

*Na slami jetična sestra leži.
Ko splašene ptice po kočii
pogledi ji begajo: takšne oči
imajo umirajoči.*

*Od jutra do mraka smo sami doma.
Najmlajši, negoden ko pišče,
se valja po tleh, od mraza drhti,
v smeteh si drobtinice išče.*

*In jaz opotekam iz kota se v kot
in vem, kako dan bo zatopil:
brez službe se vrnil bo oče domov,
nad hčerko v solzah se bo sklonil...*

*Vse pesmi o zlati mladosti pojo.
Krog naše raztrgane kočee
pa beda se plazi, s koščeno rokó
zakriva obraz si in joče.*

Pravljice

*Knjigo pravljic so za božič
nam gospe bogate
darovale: »Revčkom lačnim
košček sreče zlate!«*

*Na polici zaprašeni
leto dni ležale so,
o kraljičnah ljudomilih
nam še v snu lagale so.*

*K nam kraljičen blagih ni.
Ves dan usta suha
v gluhe dalje kličejo:
Kruha, kruha, kruha!*

*Pravljic zdaj ni več pri nas.
Kam, oj, kam jih dali smo?
V sivem, hladnem zimskem jutru
v peči jih zažgali smo.*

Rajko Slapernik: **Božič bednih**

BIVALIŠČA LJUDI V TUJIH DEŽELAH

Z RJAVIM MEDVEDOM V SIBIRIJI

Kje pa smo?» je vprašal Pavel.

»V Sibiriji ob reki Amur, ne daleč od morja«, je odgovoril rjavi medved in male oči, ki so se mu svetile kakor črni gumbi na čevljih, so od veselja mežikale. »Tu sem jaz doma!«

Pavel se je radovedno oziral okrog. Bil je v gozdu visokih, temnih dreves, med katerimi je tekla široka, bistra reka.

»Nekaj duham,« se je oglasil medved.

»Kaj pa,« je vprašal Pavel.

»Človeka,« je odvrnil medved. »Moje oči ne vidijo dobro, a moj nos je izvrsten. Vedno mi pove, kje se nahaja sovražnik in kje hrana. In sedajle mi pravi, da se od te strani približuje človek, pa tudi, da so tamle čebele nabrale medu. Mislim, da je najbolje, da pobrem ta med in ga spravim na varno.«

»Kje pa ga boš shranil?« je vprašal Pavel.

»V svojem brlogu, ali v kaki luknji v skalah, ali v votlem deblu,« je odvrnil medved.

»Kaj pa ješ še razen medu?« je vprašal radovedni Pavel.

»Različne reči, dragi dečko,« je odvrnil medved. »Imam odlične zobe. Jaz si napravim kosilo iz korenin ali mesa, iz miši ali človeka. Radoveden sem, kako bi mi dišal ti; toda ti si moj prijatelj. Zdaj pa moram proč! Vsak čas pridejo lahko Giljaki, ki žive v tem delu svetu, in lovili me bodo. Zbogom!«

Odšel je, kolikor hitro so ga nesle noge, in kmalu je izginil.

V tem pa je Pavel ugledal nekega moža, ki je šel po gozdu. Ni bil ravno velik in oborožen je bil s kopjem, lokom in nekaterimi puščicami. Nekatero teh puščic so imele železne konice, druge pa, ki so bile namenjene za streljanje ptičev, so bile tope.

»Halo!« je zaklical Pavel.

»Halo!« je odgovoril Giljak. »Kdo pa si ti? In kako si prišel semkaj?«

»Rjavega medveda sem pripeljal domov,« je rekel Pavel.

»Rjavega medveda? Kje pa je? Pogumen je in močan, toda če je mo-goče, ga vjamemo in ga čuvamo v majhni hišici ter ga hranimo s kosi satovja in ribami. V jeseni pa se odlično zabavamo!«

»Kaj pa storite tedaj z medvedom?« je vprašal Pavel.

»Ubijemo in pojemo ga!«

»To je pa kaj malo zabavno za medveda. Upam, da ne bodo vjeli še mene,« si je mislil Pavel. Glasno pa je dejal: »Vidim, da si lovec!«

Sibirski medved

»Da,« je odvrnil mož, »in ribič tudi. V teh gozdovih žive lisice, divji prašiči, medvedi in srne. V rekah so postrvi in lososi. V morju pa živi tjulenj. Mi tudi imamo raznolično hrano, kajti lahko si poiščemo tudi jajc divjih ptičev, nabiramo jagode in od trgovcev, ki pridejo k nam iz Kitajske, kupujemo kašo. Pojdi z mano, da ti s čim postrežem!«

Pavel se mu je lepo vljudno zahvalil in odkorakal ob strani lovca. Ko sta dospela v vas, je ugledal več hiš, ki so bile vse iz lesenih hlodov in pokrite z brezovim lubjem. Vsaka kočica in hiša je imela visoko ograjo in vsaka je stala precej daleč od drugih.

V notranjosti je bil samo en prostor, ki pa je bil zato tem večji. Ob stenah so stale klopi, na katerih je sedelo precej ljudi. Tu sta bila stari oče in stara mati in nato vsi drugi raznih starosti doli do malega deteta.

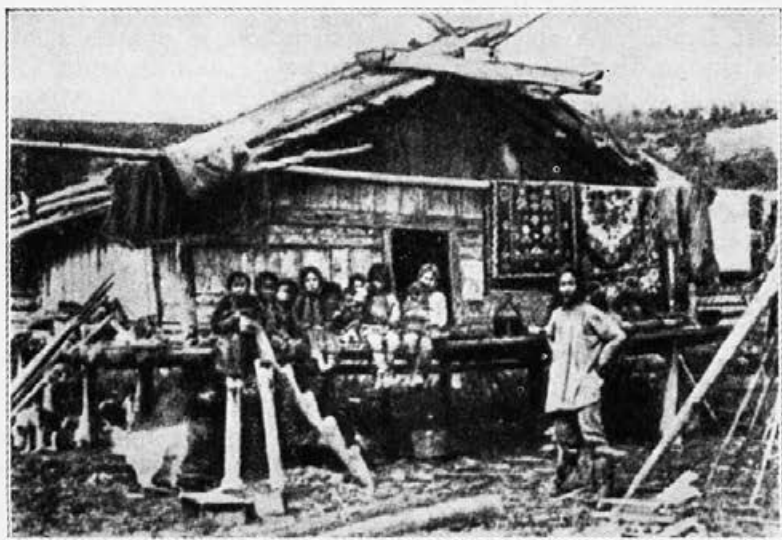
»Kakor vidiš, nas je mnogo,« je rekel lovec, ko je obešal svoj lok na steno. »Živimo vsi skupaj.«

Pavlu so dali nekoliko juhe v skledici, ki je bila izrezana iz lesa. Pil jo je sicer, a ni mu kdo ve kako dišala. Bil je neke vrste gost sok iz rib, mesa, jagod, cedrovih lešnikov, moke in tjulnove masti.

Ko je pojedel, je imel dovolj časa, da si ogleda ljudi okoli sebe. Vsi, žene in možje so bili enako oblečeni v bombaževinasto blago, ki so ga trgovci prinesli s Kitajskega. Vsakdo je imel oblečeno bluzo, možje pa so se prepenjali še s pasom. Na pasu je viselo več reči: nož, pipa in možnjiček s šivanjem. Pokrivala na glavah so bila prišpičena in narejena iz brezovega lubja.

Giljak v zimski obleki

Giljaška družina pred svojim domom

Vsa hiša je dišala po ribah in kakor za šalo je rekel Pavel: »Zdi se mi, da je za vas riba najpomembnejša žival.«

Kljub temu je bil čisto presenečen, ko mu je odvrnil ded: »Da! Tako je. Riba je naša najvažnejša hrana. Lovimo jih v mreže in z ribnicami. Žene nam delajo mreže z lesenimi šivankami. Riba jemo kar sirove, kolikor jih pa ne moremo pojesti, jih zamrznemo pozimi ali posušimo poleti, da jih ohranimo v zalogi. Okna naših zimskih hiš so narejena iz ribje kože, in celo tale mošnjček na mojem pasu, v katerem hranim svoj tobak, je iz ribje kože.«

»Ko sem bil še deček,« je nadaljeval ded, »smo običajno tolkli po ribji koži toliko časa, da so odpadle vse luskinе in da je postala popolnoma mehka in čista. Iz takih kož smo si delali suknjiče, ki smo jih nosili poleti. Da, priznati moram, da se mi zdi riba najkoristnejše živo bitje na zemlji.«

»Kaj pa jaz?« je zalajal mlad pes. Stal je poleg zanimive male utice sredi sobe. To je bilo njegovo bivališče, kajti psi žive tod z ljudmi v istem prostoru, da so varni pred divjimi gozdnimi zvermi.

Pes je nagnil svojo glavo, pomežikal s svojimi očmi, pomahal s svojim repom in zopet rekel: »Kaj pa jaz? Jaz vlečem vaše lahke sani, na katerih včasih prevažate svoje reči. Pomagam vam loviti divje živali za vašo hrano in kadar nimate ničesar več, s čimer bi se nasitili, pojedite še mene. Svoja zimska oblačila izdelujete iz mojega kožuha, kadar ne morete dobiti tju-

Giljaki gredo na medvedji lov

njeve kože. Mislim, da sem ravno toliko vreden kakor riba!«

Pavel je potrepljal in pobožal psa, ki je nato odšel nazaj v svojo utico, kjer je žvečil kupček ribjih kož.

»Zdi se mi,« je rekel Pavel, »da so vam drevesa ravno tako potrebna kakor vaše živali. Vaša poletna bivališča so iz lesa in pokrita z lubjem; pa tudi vaša zimska bivališča so večinoma lesena, če tudi jih izpopolnite s kamenjem. Imate dolge lesene krplje, velike čolne iz bora ali cedre in lahke čolne delate iz brezovega lubja. Da, vse vaše skledе in krožniki in večina reči v tej hiši so iz lesa.«

»Vse to je res,« je rekel oče. »Ali hočeš iti sedaj z nami na lov v gozd? Vsi gremo razen starčkov, ki ostanejo doma in opravljajo gospodinjska dela, ter dojenčkov, ki jih hranimo z mlekom srne. Paziti pa boš moral, da se ne boš izgubil. Zelo težko je najti pravo smer v gozdu, kajti drevesa so si vsa podobna in nobenih potov ni tam. Če bi se izgubil, se ne bi mogel nikdar več vrniti domov.«

»Potem pa mislim, da je boljše, da ne grem na lov,« se je odrezal Pavel. »Jaz imam še dolgo pot in zelo mnogo dela me še čaka. Če bi se izgubil v gozdu, postalo bi pozno. Zbogom!«

Ko je zapustil vas, je slišal čudno godbo teh ljudi. Imeli so neke vrste kitaro z eno struno, na katero so igrali z lokom, leseno harfo, ropotuljo in en tamburin, pokrit z ribjo kožo. Tak ropot so povzročali s temi glasbili, da je Pavel s prsti zatisnil svoja ušesa in bežal, kolikor so ga nesle noge.

Ko se je vrnil na ladjo, so klicale živali, ki jih je pustil na njej: »Tu je zopet! Kdaj pride name vrsta?«

»Le ne bodite nestrpni!« jih je zavrnil Pavel. »Kanarček naj s kljunom potegne novo ime iz klobuka!«

Kanarček je vtaknil kljunček v klobuk in potegnil ime kenguruja.

Kenguruj je od veselja začel skakati. »Sijajno!« je vzkliknil. »Jaz bom vodil ladjo, ti pa pojdi spat in ne brigaj se zame, dokler ne bom doma.«

»Lahko noč vsem skupaj,« je rekel Pavel, ko je odšel v svojo kajuto, kjer je trdno zaspal in se toliko časa ni prebudil, dokler ni kenguruj podrgnil s svojim debelim, košatim repom ob vrata in rekel: »Tu smo!«

JULIJ KADEN-BANDROWSKI FRANCE VODNIK:

ŠOLA

(All razprava na osnovi primerov, kako bi ne smelo biti)

ŽID

Židje so hodili z nami že v ljudsko šolo, ostali pa so včasih pri pouku našega veronauka, pri čemer so bili lepo oblečeni, na primer naš Deyches. Deyches je prinašal izborne kolačke s sladkimi nadevi, morda židovskimi, vendar prvovrstnimi. Na počitnice je hodil — vedno je govoril, da »sam« hodi — na morje.

Dasi so torej bili Židje — je bilo vendar videti, kakor bi ne bili.

Resnične Žide sem spoznal šele na gimnaziji. Bilo jih je v našem razredu med tri in štiridesetimi učenci kar dvanajst. V drugem b) razredu. Kolikorkrat sem se spomnil, da so pač Židje — jih nisem mogel trpeti. Moj starejši brat je nekoč vprašal, zakaj ne? Odvrnil sem mu na kratko, da zato — ker je že tako.

»A zakaj?«

»Zato, ker mi je tako všeč.«

Prav tistikrat sem se zelo poslabšal v matematiki in latinščini. Moja mati se je peljala (kajti takrat smo imeli kočijo) skupaj z menoj k našemu gimnazijskemu ravnatelju, ki je vedel za vse, nas vse poznal — saj je vendar neprestano hodil po vsem poslopju v tihih, klobučevinastih copatah.

Ravnatelj me je prijel za podbradek, govoril je sploh zelo prijazno in je priporočil mami nekaj inštruktorjev iz razreda mojega starejšega brata. Med temi je bil tudi neki Sontag.

Z enim »n«, zelo sposoben — ampak Žid.

Mama, ki je nabrala ustnice v usmiljen izraz, je hotela predvsem vedeti, kateri izmed fantov je najubožnejši. »Kateri je,« tako se je izrazila, »v najtežjem materialnem položaju?«

»Ako bi radi to vedeli, gospa,« je razodel gospod ravnatelj, »tedaj je najubožnejši nedvomno Sontag.«

Sontag je bil sin starega kamižolarja, nedvomno tudi Žida, ki pa je bil že skoraj popolnoma slep.

»Zdi se, da ti ljudje tako rekoč nimajo niti kje stanovati in prav sin z inštrukcijami nekoliko vzdržuje svoje starše.«

»Ako je tako, gospod ravnatelj,« je rekla moja mati, »naj bo morda kar ta Sontag.«

Prav dobro se spominjam, kako je bila tistega dne oblečena. Imela je obleko pečene barve, katere prednja stran je bila iz vijoličaste svile, in kopreno, ovito na čelo. V roki je držal šopek alpskih vijolic.

Ničesar nisem rekel, šele ko sva sedla v kočijo, sem siknil skozi zobe eno samo besedo:

»Grintavec.«

»Kaj praviš?« se je mati nagnila k meni. »Kaj si rekel?«

»Nič,« sem zamrmral.

Drugega dne popoldne je prišel Sontag k uri. Čeprav je bil njegov oče krojač, ne mizar, se mi je zdelo, da moj inštruktor diši po mizarskem kleju. Po mizarsko - židovskem kleju, to se pravi, še hujšim in neznosnejšim kakor sicer.

Sontag je imel nad plavimi, rdeče obrobljenimi očmi zrasle obrvi. Zapazil sem, da se mu, ko govori, v ustih nekaj nabira, da se mu v njih nekaj sprijema in lepi.

Silno neznosna stvar.

Oblečen je bil nadvse ubožno — vse je bilo staro, oguljeno in zašito. Čudil sem se, da toliko zločinov in hudodelstev, ki jih napravi kak narod, temu narodu ne more zagotoviti niti dostojne obleke.

»Gotovo nosiš kamižolko pod dijaško monturo?« sem omenil, hoteč na ta način opozoriti Sontaga na bedni stan njegovega očeta, kamižolarja.

»Seveda jo nosim,« je odvrnil Sontag, »veliko gorkeje je v kamižolki.« Odpel je modro bluzo in pokazal staro vatirano »barhantovko«. — In ti?«

»Jaz je ne nosim,« sem odgovoril zaničljivo, obenem pa sem sklenil, da za takega Žida n a l a š č n e b o m n i č e s a r r a z u m e l.

Držal sem obljubo pri tej uri in pri mnogih drugih več dolgih tednov.

Učil me je matematike. Pojasnjeval mi je z vsem, s čimer je le mogel: z jabolki, češpljami, orehi. Žile so se mu napenjale na sencih, a rdeče trepalnice so mu migale tako hitro, da so mu vsekakor morale delati veter pred očmi.

»Ali zdaj razumeš?« je vprašal in iztegnil proti meni trepetajoče, premražene roke.

»Ne razumem,« sem mirno odgovoril.

Sčasoma me je Sontag že malo prepoznal in postopoma je jel »odkrivati«, da se delam. Spoznal je to iz mojega pogleda. Takrat sem si izbral precej točk, da bi mu gledajoč vanje ne kazal oči. Te točke so bile: slika Julija Kossaka,¹ šop planink nad naslonjačem, kovinasto kolesce, noge pri klavirju in črna pika, katero imam od rojstva na zapestju leve roke.

Nenadoma mi jo je Sontag pokrtil s svojo roko.

»Ne dotikaj se me!« sem zaklical razdraženo.

Uprl je vame začuden pogled in z odprtimi očmi sva dolgo gledala drug v drugega; naposled sem mu brezobzirno povedal naravnost pod nos:

»Moji tovariši govore, da imam grintavca za inštruktorja.«

»Tvoji tovariši so bedaki.«

»So pa bedaki, a dalje — n e r a z u m e m.«

Neredko je prišel moj starejši brat, Sontagov sošolec, in razlagala sta mi skupaj. Brat me je lepo prosil, naj se potrudim, da bi razumel, kajti Sontag ima razen mene še razne druge inštrukcije. Kdaj bo vendar prišel domov in se začel učiti zase?

Saj prav za to mi je šlo, da bi ne imel časa za lastno učenje, da bi zaostal v učenju in bi tudi sam ničesar ne razumel.

¹ Poljski slikar.

Ko je prišlo na vrsto sestavljanje trikotnikov, so se Sontagove muke podvojile, ako ne celo potrojile. N i s e m r a z u m e l ničesar od začetka do konca. Zvečerilo se je že, učila sva se že pri luči, jaz — seveda sem se le tako delal — nisem niti črhnul.

Sontag se je nekako tako usedel, da mi je mogel gledati naravnost v oči — a nato naravnost v zvezek. Naravnost v oči — a nato spet naravnost v zvezek. In tako od črke do črke, od kota do kota, od površine do površine — tedaj sem se nenadoma zasmejal, a on me je prijel za roke in zakričal: »Zdaj vidim, da razumeš! Razumeš!«

Razumel sem, toda v meni je divjal tako silen srd, da sem ga, ne da bi kaj mislil, udaril v obraz.

Prijel me je za roko, vrgla sva se na divan. Stiskal me je v zapestjih z vso močjo, kar so je imeli njegovi suhi, mrzli prsti in bolešno kriveč obraz je jokal. Jaz tudi — z nosom v nos nasproti njemu.

Mlela sva nerazumljive besede, mokre od solz, in tako ležala, dokler ni naglo vstopil moj oče v kožuhu, še ves zasnežen.

Prav dobro se spominjam njegovih prvih besed: »Kaj pa je spet?«

Nato so se odprla vrata jedilnice in naglo je vstopila mati.

Kakor da Sontaga sploh ni v sobi, je oče takoj vprašal mene: »Zakaj jokaš?«

»Ker sem ga udaril v obraz.«

»O,« je rekel moj oče, »to je imenitno.« Prižgal je cigareto in dodal: »A zakaj?«

Nisem odgovoril.

»Torej kako je bilo?« je tedaj vprašal Sontaga.

Nisem mogel več vzdržati, zato sem zavpil: »Udaril sem ga v obraz — ker sem razumel!«

Oče je sedel v naslonjač, pritegnil Sontaga narahlo k sebi, položil roko na njegovo ramo in izpregovoril nekaj besed, ampak takih, da se mi do danes od njih noži obračajo v prsih. Rekel je, da Sontagov oče prav tako ljubi svojega sina, kakor moj oče ljubi mene. Da Sontagova mati — gotovo stara Židovka — ljubi svojega sina kakor moja mati mene. Če bi stari kamilžolar zbolel, da bi njegov sin Sontag zaradi tega prav tako trpel kakor jaz, če bi zbolel moj oče.

»Starši in otroci — ničesar drugega ni na svetu, samo to.«

Trikrat je ponovil: »Samo to. Samo to. Samo to.«

Nato je moj oče, ki je naju z bratom — svoja sinova — tako redko poljuboval, objel Sontaga okrog vratu, ga poljubil na čelo in obrnivši se k meni rekel: »Za take stvari ni vredno, da bi kaznoval — mogoče je le sočuvstvovati. Nič več.«

Z očmi, polnimi solz, sem stekel iz salona v kuhinjo, nato, čeprav je to bilo pozimi, kar na podstrešje. Tam me je našla mati in me odvedla dol.

Še istega dne sva šla v cvetličarno, nato pa sva se odpeljala do starih Sontagovih.

»Sam poneseš,« mi je rekla mati med vrati starega, temnega poslopja.

»To je vendar prav za prav tvoja stvar.«

Stekel sem gor, dišalo je tam po čebuli in česnu, končno sem se pritrkal do vrat, ki jih je odprl star, osivel Žid.

»To je od moje matere za gospo Sontagovo,« sem zaklical na pragu in položivši naše bele rože v neposredno bližino likalnika na dolgi krojaški mizi, sem zbežal.

VSEVED

PO RUSKI PRAVLJICI

III.

NAJDE GRAŠČAKOVEGA

PREBRISANI JE IMEL SEDAJ DOVOLJ. ALI

MOKA IZ JE LE ZMANJKALA IN VSE SO BILE

SPET PRAZNE V . PA POLOŽI PRST NA

IN SE ODPRVI IZ PROTI NA BLIŽNJEM

. OKROG SE JE GRAŠČAKOV

. HITRO GA PRIME ZA IN ODPELJE V

. DRUGEGA DNE PRIDE V VAS IN POVPR-

ŠUJE : „KDO VE, KJE JE MOJ ?“ ODGOVORE

MU : „MI NE VEMO, ALI TAM V ZA VASJO

STANUJE . JE PODOBEN , PA NI , AMPAK

IMA ČRNO , KI MU VSE POVE.“ ODIDE V
 IN REČE : „DAM TI 10 ZLATIH , ČE MI
 POVEŠ, KJE JE MOJ !“ PA VZAME S
 ZAMAZANO , SI NATAKNE , POGLEDA V
 IN PRAVI: „POJDIVA!“ IN PELJE V
 TAM SE JE PASEL SREDI , PRIVEZAN NA
 MOGOČEN . SE ZAHVALI, MU DA 10
 IN ODPELJE . ZDAJ SO BILI VSI
 PREPRIČANI, DA VSE IZVE IZ ČRNIH .

(Se nadaljuje.)

FRAN ROŠ:

JEZUŠČKU

O mili Jezušček,
 ko prideš o božiču svetem k nam,
 jaz rad bi videl te,
 s teboj bi rad se razgovoril sam!

Rokó bi rad ti dal
 in se potožil tebi na skrivaj,
 kako hudó pri nas,
 kako na svetu tem težkó je zdaj.

Bolná je mati nam,
 na zimo oče naš brez dela je
 in pet nas je otrok.
 Vso srečo lakota nam vzela je.

Ti veš, kako je nam,
 ki sam si v bornem hlevu se rodil
 in tisoč muk za nas
 trpel si in nazadnje smrt storil.

O mili Jezušček,
 ko prideš o božiču svetem k nam,
 jaz rad bi videl te,
 s teboj bi rad se razgovoril sam!

JOSIP RIBIČIČ :

Ilustriral M. Gaspari

POGOVOR V HLEVCU

Prav sredi noči zazvone zvonovi. Živali v hlevu dvignejo glave. Govedo zamuka, drobnica zameketa, konj zarezgeta in udarja s kopiti ob tla.

Drobno jagnje se stisne k materi ovčki in plašno vpraša:

„Zakaj zvoní sredi noči?“

Mati ovčka odgovori:

„Zato zvoní sredi noči, ker je nocoj sveti večer. Zvonovi vabijo ljudi k polnočnici.“

„Zakaj je nocoj sveti večer?“ poizveduje jagnje.

„Zato je sveti večer, ker se je nekoč v tej noči rodil Jezušček!“ pove ovca.

Pa se oglasi iz kota vol:

„To je bilo pred tisoč in več leti!“

„Kako ti to veš?“ se čudi ovca.

Zamuka ponosno vol:

„Mojega praprageda praded je bil poleg, ko se je Jezušček rodi. Dihal je vanj in ga grel!“

Jagnje kima z glavo in premišljuje. Potem pa vpraša:

„Kdo pa je bil ta Jezušček?“

„Še tega ne veš?“ se začudi osliček. „To je vendar tisti človek - Bog, ki ga je mojega praprageda praded nosil iz kraja v kraj!“

„Zakaj ga je nosil iz kraja v kraj?“

„Zato ga je nosil, da pove ljudem, naj bodo dobri med seboj in z nami!“ vzdihne osliček.

„Oni ga pa niso ubogali. Še preganjali so ga za to!“ se huđuje konj in udari jezno s kopitom ob tla.

„Vjeli so ga in topli, kakor nas, če omagamo sredi dela!“ še potoži osliček.

„In bičali so ga, kakor nas, ako jim kaj ni všeč!“ doda krava. „Mi mu pa dajemo mleko in meso in kožo za usnje in še vse polno dobrot.“

„Potem so ga zbadali s sulicami in trnji!“ pove konj. „Tako tudi nas zbadajo z ostrogami, če smo upehani in ne moremo hitro naprej!“

„Tudi mučili so ga in se smejali, če ga je bolelo,“ de prašiček. „Tudi mene mučijo. Uhlje mi navijejo in rep. In če vpijem, se smejejo!“

„Potem pa so ga obsodili na smrt!“ pravi vol.

„Joj, prejoj!“ zajoka teliček. „Kakor tudi mene! Vsak dan pride k meni človek in me vsega pretiplje. Pa pravi: kmalu boš dober, teliček! Kmalu te bomo zaklali!“

„Kaj so ga zares usmrtili?“ se zgrozi jagnje.

„Zares!“ pokima ovca. „Na križ so ga pribili. Tam je umiral in umrl!“

„Pa zakaj gredo ljudje k polnočnici nocoj?“ sprašuje jagnje.

„Tam časte Jezuščka!“ odgovori ovca.

„Hm!“ se začudi jagnje. „Pa zakaj ga časte, če pa so ga topli in bičali in mučili, nazadnje pa na križ pribili?“

„Tega pa ne vem!“ pravi ovca. „Morda se kesajo in bi se radi poboljšali!“

Tedaj so zvonovi še enkrat zazvonili, so okna cerkve zažarela in so orgle zabučale. Ljudje so popadali na kolena in častili Sina božjega.

Tudi živali so sklonile glave. Govedo je zamukalo, drobnica zameketala in konji zarezgetali. Prosili so Sinu božjega, naj stori tako, da bodo ljudje lepo z njimi ravnali.

X Miklavžev sejm X

Čeprav je dan megleno siv,
Miklavžev semenj je ves živ.
Veriga stojnic tu stoji,
na njih prekrasne so stvari.
O danes deca nič ne skače,
zamišljena strmi v igrače.

Miklavž tu, parkelj, meč, trobenta,
tam knjiga, torba za študenta,
piščalka tu, ki tenko vriska,
a tam konjič, ki zadaj piska.
Tu punčka, boben, tam je slon,
medvedek, vlak in gramofon,
vmes vidiš šibe — korobače,
a to bolj »resne« so igrače!
Tam zrakoplov je cepelinski,
tam laški tank, top abesinski,
tu fige, dateljni in hruške,
pištrole, čake, sablje, puške,
v srebro zavita čokolada,
ki ljubijo jo usta mlada.
in pomaranče in rožiči.
To bi jih grizli, kaj, fantiči?!

Na stolpu ura polnoč bije,
vsak v toplo postelj se zarije.
Z neba nebeška rosa pada,
na sejmu božji mir zavlada.
Vse sladko sanja, vse že spi,
na semnju žive duše ni,
le stražnik gor in doli jaha
in pazi — z bridko sabljo maha.

Na stojnici se nekaj zgane,
med parkeljni nemir nastane.
In prvi z jezo govori,
da kar žarijo mu oči:
»Če kdo ima prav težko vest,
ta pride še nocej mi v pest!
Tako nategnem mu ušesa,
da duša mu zbeži iz telesa!«
»A jaz lažnivce — to vam rečem,
na raznju za kosilo spečem!«
»In jaz se vržem na lenuhe,
ki mislijo le na trebuhe,
požagam jim roké, nogé,
saj potrebujejo jih ne!«
»Kdor pa trpinčil je živali,
ga bomo malo v kotel dali,
pod kotlom bomo zakurili,
o naj le joče, naj le cvili!«
Tako so vrage se menili,
pri tem si kremplje so brusili,
nato so divje zaplesali,
jezike dolge so kazali.

Zdaj zagrmí mogočen bas,
 zaslíši se Miklavžev glas:
 »Peklenska tolpa! Dajte mir!
 Naj neha šunder in prepír,
 saj divje ste se naplesáli
 in prav grdó ste gobezdali.
 Ne vi — jaz sam obdaroval
 otroke bom in kaznoval.
 Zdaj marš! Brž vsak na prostor svoj,
 če ne bo žalost in bo joj!

Potuhnjeno so vsi po prahu
 jecljali za Miklavžem v strahu:
 »Saj bomo pridni, ne kaznuj nas,
 usmiljen bodi z nami, — čuj nas:

nikomur nismo nič storili,
 nedolžno smo se le menili.
 O saj poznamo tvojo moč,
 nič ne zameri... Lahko noč!«

Čez mesto lije mesečina
 in vseokoli je tišina.
 Šele, ko jutro se zbudi,
 Miklavžev semenj oživi.

NADA PISMO JE PISALA

Naša mala, dobra Nada,
 Jezuščka ima res rada,
 pa mu z drobceno ročico,
 napisála je vrstico,
 ne vrstico, pismo célo,
 da ga je srcé veselo.
 V njem natančno je naštela,
 kaj vse rada bi imela.
 Vse lepó je razložila,
 a zgolj záse ni prosila.
 Spomni se takoj še mame,
 tudi očka ne izvzame
 in ne bratca, ne sestrice,
 misli še na tete, strice,
 in na babico in dedka
 in na mucko in medvedka.
 Končno pa še to pripiše,
 naj gre Jezus tudi v hiše,
 kjer so lačni in so bedni ...
 in najbolj darov so vredni,
 ker jim nihče nič ne dá
 in jih zebe do srcá ...

Prvi december

Že sedemnajstič so zvonovi naših belih cerkva zazvonili, odkar so nam padle suženjske spona z rok.

Zvonjenje je odjeknilo v naših srcih in pokleknili smo, da se zahvalimo in se zaobljubimo.

Starejši so pogledali nazaj v dobo pred sedemnajstimi leti in obujali spomine na vse hudo in zlo. Njihov pogled je mrk in vera jim je omajana. Predolgo so bili v sponah, da bi se jih ob vsakem koraku ne lotilo malodušje.

Pogled mladine pa je vprtl v prihodnje dni. Mladina ne gleda nazaj, mladina hoče naprej. Kajti sreča ne more mimo njega, ki vanjo veruje.

Mladina bo izbrisala, kar je zapustila preteklost, bo sezidala, čemur še niso niti temelji skopani, zastavila bo krepko lopate in izkopala zaklad, ki počiva vsepovsod po naši lepi domovini, da ne bo več nikogar med nami, ki bi mu bilo treba otreti solzo.

Njej na čelu pa bo mladi kralj, ki naj ga Bog čuva in varuje, da bo krepak in zdrav, ko nastopi njegov čas.

ABESINIJA

Težkoče

Težkoče, s katerimi se ima boriti italijanska armada v Abesiniji so take, da si jih Evropejec niti pridstavlja ne more. Prehoditi mora več tisoč metrov visoka gorovja. Na vrhah teh gora odpovesta srce in pljuča človeku, ki takega podnebja ni vajen. Že sprehod v takem ozračju in po takih gorah je muka. Vročina je taka, da se ne da primerjati z najbolj vročimi kraji Italije sredi najhujšega poletja.

Nič manj naporni niso prehodi v dolinah skozi pragozde. Skozi nje se je treba prerivati tako rekoč z nožem v rokah. In ti kraji so polni mrčesa, ki prenaša tropske bolezni, posebno malarijo.

Da si omogočijo lažji prehod, so Italijani v dveh mesecih mrzlično naglo zidali ceste. Ali dež, ki lije v teh krajih, kakor da se je utrgal oblak, jim vse delo lahko na mah uniči. In ko se odpro zatvornice neba, ne zmehčajo le zemlje, da se izpremeni v močvirje, temveč se v visokogorju

in dolinah dvigne na milijarde mrčes, ki mučijo človeka in živali.

K vsem tem nadlogam se pridruži še najhujša: abesinski četaši. Zbirajo se v malih skupinah, oprezajo v skrivališčih ter napadajo Italijane, kjerkoli jim je dana prilika. Italijanska letala jih iščejo, a jih ne izsledijo. Nikjer jih ni, a povsod se nepričakovano pojavljajo.

Nevidna armada

Italijani so si dva meseca prizadevali, da bi izzvali Abesince in jih zapletli v večjo bitko, ker so upali, da zmaga v veliki bitki njihovo boljše orožje. Ali sovražnika dva meseca ni bilo nikjer. Razen četašev, ki se ne prištevali k redni abesinski vojski, niso Italijani do pred kratkim srečali abesinskega vojaka. Na tisoče Italijanov sploh še ni imelo prilike izstreliti puške. Sovražnik je ostal neviden, pa naj je italijanska vojska še tako napredovala. Zakaj? Ali se ni hotel bojevati?

Abesinska konjenica

Vladajoči rod Amharcev je najhrabrejši rod Abesinije. Tisoč let je preživel v boju. Kako to, da se je ta rod branil dva meseca stopiti v borbo? Za Amharca pomeni svoboda vse kaj drugega kot za sužnja. Italijani so poročali, da jih je prebivalstvo povsod sprejelo z navdušenjem. Oglejmo si to prebivalstvo. Amharci so bili odšli vsi v armado z ženami in odraslimi otroci vred. V vaseh so ostali le starci, otroci, duhovni in sužnji. Posebno sužnjem je vseeno, kdo jim bo gospodaril. Še več, oni so upali celo na boljše življenje. Zato je razumljivo, da so Italijane pokorno pozdravili. Za Amharca pa bi pomenilo italijansko gospostvo konec lepega življenja, ki so ga živeli na svojih posestvih. V boju proti Italijanom se tedaj Amharci ne bojujejo le za svojo domovino, temveč tudi zase. Zakaj ni tedaj bilo toliko časa amharske vojske nikjer?

Vojaki — poljedelci

Neki angleški poročevalec je razrešil uganko, zakaj je bila abesinska vojska toliko časa nevidna. Izogibala se je boja zaradi prehrane! Medtem, ko je italijanska armada prodirala v Abesinijo, je večina

abesinske armade bila razkropljena po deželi, da pomaga pri žetvi. Zaloge, ki so potrebne za prehrano vojske, še niso bile

Noge abesinskega vojščaka

zadostne. Vsepovsod so vojaki pomagali zidati shrambe, ali kopati obsežne suhe rove, kamor naj bi se spravilo žito.

Abesincem se z vojno ni mudilo. Hoteli so se temeljito nanjo pripraviti. Vedeli so, da jim je čas dober pomočnik. Medtem ko so njihovi vojaki pomagali nakupičiti zaloge živeža, je prihajalo z vseh strani v Abesinijo vsakovrstno orožje, ki je sedaj poljske delavce oborožilo in jih usposobilo za boj.

Le nekateri maloštevilni generali so prejeli nalog, s svojimi četami zadržati sovražnika, da prehitro ne prodira.

Razen teh generalov so se ustavljali sovražniku tudi divji, a slabo oboroženi rodovi. Ti rodovi nimajo nič skupnega z abesinsko armado. Upirali so se sovražniku na lastno pest, ker so preveč ljubili svojo zemljo, da bi jo prepuščali brez boja sovražniku.

Glavna abesinska armada še sploh ni stopila v boj. Kadar se bo italijanska armada srečala s pravim abesinskim vojakom, takrat bomo šele spoznali, katera armada zmagava v moderni vojni, ali tista, ki razpolaga z večjim številom hrabrih vojščakov, ali ona, ki ima več modernega orožja.

Duhovniki, sodniki in detektivi

Abesinija je postala moda. Za to državo, ki je bila mnogim še nedavno skoro čisto neznana, se zanima danes staro in mlado. Ljudje, ki so komaj vedeli za njen obstoj, kupujejo zemljevide njenega ozemlja in postavljajo po njih na igle pritrjene pisane zastavice v fronte Abesincev in Italijanov.

Abesinija je za nas Evropejce v mrak divje tropske tujine zavita zemlja. Pa vendar je ne le edina še samostojna, temveč tudi edina krščanska država v Afriki. Današnje abesinsko cerkev moremo primerjati z aleksandrinsko-krščansko. Poleg obhajanja v obeh podobah, je v običaju židovski krst mesto krščanskega. Poleg Kristusa častijo Abesinci tudi Marijo in svetnike. Kot najsvetejše pa jim velja po židovskem obredu prevzeta skrinja zaveze.

Pa si oglejmo Abesinijo malo z verske strani. Pri službi božji stojijo svečniki v vrstah drug nasproti drugemu. Njihova oblačila so kaj nenavadna. Na belih haljah ali togah nosijo pisane rute iz brokata preko ramen; na glavi imajo visoke krone, podobne mitram, izdelane iz pozlačene bakrene pločevine; v rokah nosijo

Abesinsko gorsko topništvo

živobarvne sončnike, ki so v Orijentu že od pamtiveka znamenje veličanstva. Pred vrstami svečnikov stojijo depterji, to so pismouki — same lepe postave v belih togah, s pobožnim izrazom na obrazih. Opirajo se na molitvene berglje in nosijo v rokah molitvene ropotulje, ki so znane iz najdb v izkopanih egipčanskih grobovih in iz hieroglifov. Nekateri pismouki si obesijo mogočne srebrne bobne okrog vratu. Po kratkem uvodu zadoni zamolkel udar na boben; počasi se dvigajo noge duhovnikov in prično svoj ples po taktu bobnov in ob spremljanju molitvenih ropotulj. Pri tem pojo duhovniki psalme. Glasneje in glasneje postaja petje in spremljevalna godba, vedno živahnejše kretanje plesalcev, ki se stopnuje do največje razigranosti. Nato se počasi umerja in pojema, kot da bi se vse izgubilo v daljavi. Tako je pel in plesal nekoč kralj David pred skrinjo zaveze.

Kakor izvirajo verski običaji iz stare zaveze svetega pisma, ravno tako so stari tudi običaji vladajočega prava. Abesinci se opirajo še vedno na staro Mojzesovo zapoved: »Oko za oko, zob za zob.« — Ne daleč od cesarjeve palače se razprostira trg sodbe; le-tu na primer sorodniki umorjenca, ki je padel pod udarom meča, razsekajo morilca z meči po sodbi najvišjega sodnika, imenovanega »usta njegušca«. Kdor ubije svojega sovražnika s kamnom, tega kamenjajo do smrti. Evropejci se često zgražajo nad tako strogim pravom. Abesinci pa se morajo samo temu zahvaliti, da imajo zelo malo zločincev.

Nekako veselo in smešno pa izgleda delovanje abesinske policije v svoji preprosti tajinstvenosti. Za izsleditev zločinca se poslužujejo tako zvanega »lebaša« ali »iskalca tatu«. Če se zgodi kje tatvina, jo prijavi oškodovanec uradno potrjenemu detektivu, ki je navadno zelo bister in zvit človek. Njemu ob strani deluje tolpa mladoletnih fantov, ki pa morajo biti tudi zelo bistri in pametni. Ti dečki so na glasu, da razpolagajo s tajnimi, temnimi in nadnaravnimi sposobnostmi. Čim kdo prijavi kako tatvino in plača določeni znesek v na-

Spravljanje žita v podzemski shrambe

prej v roke glavnega detektiva, prično s preiskavo. Navadno preteče nekaj časa, preden zbere detektiv na najprirodnejši način vse potrebne podatke. V to svrhu razpošlje svoje pomagače na vse vetrove, da izvohunijo tatu, kar se navadno posreči, ker so med temi fanti celo prav dobri prijatelji rokomavhov. Ko je vse nekako dognano, prične glavni lov na tatu. Dečku, ki igra vlogo iskalca »lebaša«, privežejo okrog pasu več metrov dolgo vrv. Tako privezanega ga vodijo na lov — kakor lovskega psa na konopcu. Detektiv mu sledi na mezgi ali muli, za njim pa množica ljudi, ki so često celo povabljeni, da gledajo, kako se pred vsem svetom dokazuje, da očem »lebaše« prav ničesar ne more uiti...

Najprej vodijo »lebašo« na kraj tatvine ali zločina; tu počepne na tla, nakar mu dajo pipo na vodo, izdelano iz buče, podobne steklenici. V tej pipi tli duhan, nanj posujejo najprej bel, nato črn prašek. To je ali omamljivi opij, ali pa prašek, ki ne

škodi, pač pa deluje na fantazijo gledalcev, da se čudom čudijo »nadnaravnim« sposobnostim svoje policije. Tisti »nedolžni deček« potegne parkrat krepko iz pipe; po nekaj minutah začne drhteti, divje zavijati oči in šklepetati z zobmi. Nato skoči mahoma kvišku in vsi navzoči popadajo prestrašeni na tla, kot da je mednje udarila strela. »Lebaša« prične — kakor mislijo navzoči — hoditi natančno po sledi tatu. Vodijo ga na povodu in vse dere za njim. To potovanje gre po vsem abesinskem mestu križem kražem, čez dol in breg. Naenkrat se mladenič ustavi. Vse popada na tla, celo tisti, ki drži za vrv. Če kdo tega ne stori, ga »lebaša« neusmiljeno pretepe in podre na tla. Nato se »iskanje tatu« nadaljuje, dokler ga ne najdejo v njegovem gnezdu. V slučaju, da detektivi v naprej niso mogli izslediti tatu, jih vodi pot prav gotovo do kake vode, potoka ali jarka; tedaj pa naenkrat prestane ves »čar«. Kajti »lebaša« ne sme prekoračiti vode. Zato pade ob jarku na tla, očitno silno izmučen in zaspil več ali manj pristno spanje. Čez nekaj dni nadaljuje »iskanje tatu«, ako so seveda medtem dobili točnejše podatke in pa — novo plačilo v denarju...

Če pa bi se tak »čudodelni deček« na svojem lovu ustavil v hiši kakega mirnega meščana in bi v njej zaspal (kar s tatvino seveda ne bi imelo nobene zveze), bi imelo to za lastnika hiše usodne posledice. Na vsak način bi imel ta presenečeni meščan dovolj posla, da bi izbrisal vsak sum s svojega imena. To se mu najhitreje posreči s prostovoljnimi plačili v detektivsko blagajno. Zato je posel »lebaše« ob vsej narpornosti tudi dobičkanosen. Evropski poslaniki so svojčas z velikim trudom dosegli pri bivšem cesarju Meneliku, da je prepovedal »lebašem« vsako delovanje proti Evropejcem, kar je še dandanes v veljavi.

ŽIDOVSKO NOVO LETO

V naši državi živi okrog 75.000 prebivalcev židovske vere. V nedeljo 29. septembra so praznovali Židje svoje novo leto. Oni štejejo svoja leta od l. 3761. pred Kr. r., ki ga smatrajo za začetek sveta. Tako so letošnjega 29. septembra prestopili v l. 5696. Židovsko leto ima tudi 12 mesecev, a šteje le 354 dneve. Sedež židovstva naše države je v Beogradu, kjer posluje Zveza židov-

skih verskih občin. Židje v naši državi so razdeljeni v dve glavni verski sekte: v Aškenazi in Sefardim. Verski glavar prve sekte je rabin dr. Šlang, drugo sekto pa vodi vrhovni rabin dr. Alkalaj. Židovska vera in narodnost je v naši državi popolnoma enakopravna drugim, medtem ko Židje n. pr. v Nemčiji preganjajo in jim jemljejo vse državljske pravice.

SKADRSKO JEZERO SE VEČA

Naše največje jezero — Skadrsko jezero — pokriva 356 km² in se še vedno širi. To pa zato, ker prinaša deroča Morača v jezero velike količine blata, peska in tudi kamenja. Vse to odlaga v plitvo jezero, tako da voda preplavlja vedno večje predele obrežja. Mnogim posestnikom je vodovje jezera že davno pokrilo in razoralo zemljišča. Jezero pa tudi na drug način uničuje plodno zemljo. Reka Morača se pred izlivom razcepi v več rokavov, ki so na

vse strani razrili zemljišča. Deroča voda, ki teče po teh rokavih, nameče vsako leto več kamenja in peska na bregove. Med letoletno vročino so sicer nekateri teh rokavov popolnoma suhi, ob močnem dežju spomladi in jeseni pa je vse to pod vodo in se ta del Morače popolnoma združi z jezerom. Vsako leto se tako uničijo veliki kosi zemlje in se bo to dogajalo, dokler ne bodo postavili na obrežju nasipe, preko katerih se voda ne bo mogla dvigniti.

Nova zima, novi smuk, novi liki, nov pouk! Možiček vrača se z gora, kjer je dosti že snega. Urno, varno v dol brzi, da se kar za njim kadi! Levo skale, desno breg, njemu to le malo mar je, ker obvlada dobro škarje. Striže s škarjami brzino, varno spušča se v dolino. Kogar mika smuk brez pike, dobro naj ogleda slike. Levo v snegu so sledovi, desno gibi so njegovi.

Plug poznate iz prejšnjih letnikov »Našega roda«. Krivine smučk blizu skupaj — pete močno narazen. S plugom orjemo sneg. Pri škarjah pa imamo smučke baš v obratni drži, t. j. krivine narazen, konca smučí pa blizu skupaj; vendar moramo paziti, da zadaj ne prekrizamo smučk. S škarjami režemo sneg. Pri vseh drugih smučkih likih smo navadno v predklonu, pri škarjah smo pa nagnjeni nazaj, ker pričnemo ta obrat vedno z zaklonom trupa. Ne vadite škarij v smuku, t. j. navpično naravnost navzdol, † kajti ako pridete v smuku preveč v razkremo, so padci lahko nevarni. Vadite jih zato v prečni smeri, držite se bolj brega! ✎

No, spustimo se za našim krojačkom, ki že odpira škarje. Z malo brzino smuča

v srednjem počepu prečno po strmini. Smučí drži vzporedno. Malo odrine krivino desne smučke v desno, da nastanejo škarje. Desna smučka torej ni obtežena. Trup je nagnjen nazaj in notri proti bregu, ki je na desni. Nato obteži smučí, predvsem desno smučko, in pritiska močno s petami navzdol. Trup suče v desno in se povija kakor sveder navzdol, da čim bolj podkrepi zamah. V začetku drse smučí bolj ploskoma, končno pa vedno bolj pritiska na zgornje notranje robove smučk, da se tako rekoč še bolj prisloni k bregu.

Čim večja je brzina in čim večji je odpor snega, tem močnejše pomaknemo trup v zaklon. Čim globlji je sneg, tem dalje časa držimo smučí ploskoma, čim pa je sneg trši, tem prej se upremo na robove. Čim večja je strmina in brzina, tem bolj moramo izvajati škarje iz počepa, tem močnejše se moramo s trupom pognati kvišku, tem globlje moramo preiti nazaj v zaklon, tem dalje časa moramo držati smučí ploskoma in tem močnejše z zadnjim koncem smučk pritiskati navzdol.

Posebno na gorskih izletih nam služijo škarje kot izvrstna zavora, ki nas obrne iz sunka proti bregu ter nas končno zaustavi. Varna je ta zavora, ker se z njo držimo brega.

Mama pravijo, da škarje niso za otroke. No, pa to za našega smučarja ne velja. Le pogledite ga, kako urno jo pobira. Pravi, da gre v Planico, kjer hoče skočiti vsaj 100 m. Videli pa bomo prihodnjič, kako bo skakal raz skakalnico. »To pa ni več šala,« pravi bučka mala, »če padeš, vidiš sonce sto, pobereš se in nič zato.«

Slika po Kumpovi knjigi »Ski«.

DRAGI!

Ker vem, da bi tudi vas, dragi čitatelji »Našega roda« zanimalo zvedeti kaj o pridelovanju hmelja, zato vam hočem nekoliko opisati delo, ki ga ima savinjski kmet. Že zgodaj spomladi vzame kmet motiko in gre na hmeljske njive, da odkoplje in prireže korenine hmelja. Ko zraste rastlina približno 1 m visoko, je treba mladiko privezati z rženo slamo k 5–6 m visokemu kolu. S privezovanjem imajo veliko dela. Potem večkrat prekopljejo zemljo okoli rastline s prekopalnim plugom in jo pognojijo. Če hoče kmet imeti lep hmelj, ga mora večkrat poškropiti z modro galico, kajti to rastlino prav rada napada rja. Meseca avgusta je kobuljast sad dozorel. Začne se obiranje. Tedaj oživi vsa Savinjska dolina. Z vseh mogočih krajev prihajajo obiravci in obiravke. Nekateri gospodarji imajo do 50 obiravk. Vsak obirač ima svojo vrečo, v katero obira. Tudi jaz sem šla prvič v življenju obirat, bila sem še bolj nerodna, zato sem ga nabrala samo tri škafe. Petkrat na dan merijo gospodarji nabrani hmelj s posebno košaro, ki drži kakih 30 l. Od škafe dobi vsak obirač dva dinarja. Nekatere obiravke zaslužijo v vsej obiralni dobi do 300 Din. Obiranje traja skoro tri tedne. Kolov, tako zvanih hmeljavk, ne zvozijo domov, temveč jih postavijo na njivah v piramide. Najživahnejši čas pa je v dobi kupovanja hmelja. Cele procesije vozov s hmeljem se vlečejo dan na dan po cesti in hmeljarji pri tem mnogo zaslužijo. Hmelj prihajajo kupovat v Savinjsko dolino trgovci celo iz drugih držav, največ iz Češkoslovaške. Lep zelen hmelj plačujejo trgovci zelo visoko, letos kilogram po 30 Din, pred nekaj leti celo po 95 dinarjev. Premožnejši hmeljarji zaslužijo v takih letih težke tisočake.

Požar Dušomila,

učenka 1. razr. višje nar. šole
v Sv. Petru v Sav. dolini.

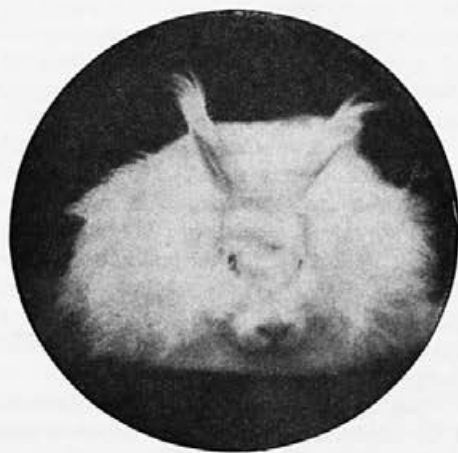
NAŠE KOLINE

Zeljno sem pričakovala kolin. Končno je prišel zaželeni dan. Brila je prava zimska burja, ko smo zjutraj vstali. Bala sem se že, da ne bo mogel priti k nam naš dedek. Vendar so že navsezgodaj prišli z velikim cekrom. Z njimi je prišla tudi moja sestra Zofka. Po zajtrku so se takoj podali v hlev po svinjo. S seboj so vzeli vrvi, nož in skledo za kri. Jaz se nisem upala iti gledat. Vse štiri sestre smo plaho pričakovale trenutek, ko prinesejo svinjo v hišo. Slišale smo obupno kruljenje svinje in kmalu potem so prinesli štirje moški na lestvi svinjo v hišo.

Naša mala sestra Zana je od strahu takoj zbežala iz sobe. Čez nekaj časa je prišla nazaj ter si že upala pogladiti svinjo po glavi. Dedeku je pomagal tudi sosed Ribič. Najprej so rezali od svinje kožo, potem pa slanino. Končno so se prikazala črevesa. Črevesa so očistili in nadevali s kašo. In tako smo dobili klobase. V sobi smo postavili dolgo mizo. Prišla sta tudi stric in teta iz Zitečke vasi ter sestrična iz Gradca. Povabljena je bila tudi družina Ribičeva. Mama je imela veliko posla. Pomagala ji je sestrična Mimika, teta in babica. Pri dobri jedi in pijači je minul ta dolgo zaželeni dan. Ura je bila že čez enajst, ko smo se veselo razšli.

Serdinšek Angela,

iz Sv. Barbare v Slov. goricah.

Angorski kunec

KAJ PA NAŠE PUTKE?

Sklenile smo, da tudi me deklice sporočimo v »Našem rodu«, kako ravnamo z našimi putkami in petelinčki, racami, goskami in purami, ker je to opravilo za deklice.

Za naše putke nastopi sedaj najbolj neprijetna doba v letu. Da jim ni predolgočasno, poskrbimo na ta način, da jim vsak dan pozno popoldne natresemo mešanico raznega žita, kot ovsa, koruze, prosa in pšenice na tla med steljo. Putke pridno brskajo med slamo in pobirajo zrna. Zato jih pa tudi prav nič ne zebe. Tudi jim zrnata hrana na večer posebno dobro dé, ker ima želodec pozno v noč dovolj opravka in tako skrbi za primerno toploto kurjega telesa. Za zajtrk pa nudimo našim živalcem mehko krmo iz kuhanega krompirja, ki ga še poprej dobro zmečkamo in zmešamo z otrobi. Tej mešanici pridenemo prav malo ribje moke in klajnega apna, kar pospešuje nesnost. Mesto klajnega apna mešamo vmes tudi drobno zmlete jajčne lupine, katere smo v ta namen hranile skozi vse poletje.

Dopoldne pobero putke še zadnje ostanke zrnate piče med steljo, kar je je ostalo od prejšnjega dne. Tudi na toplo vodo v napajalniku ne pozabimo zjutraj k zajtrku. V napajalniku, ki je nalašč v ta namen prirejena pločevinasta posoda, leži v vodi po nekaj rjavih žebeljev, nekatere umne perutninarke pa denejo vanjo celo košček zelene galice, ki vodo stalno razkužuje. Tla pod gredami tudi vsako jutro osnažimo in jih potresemo potem s pepelom. V pepelu je tudi vedno polno drobnih koščkov oglja, ki ga naše putke vsega pozobljejo. Pravijo, da oglje ugodno vpliva pri perutnini na prebavo.

Opoldne dobe naše putke kot priboljšek razno zelenjavo, kar imamo pač na razpolago, kakor otrobljine solate, motovilec, itd. Kdor nima ne tega ne onega, si lahko pomaga na ta način, da namaká oves in ga hrani namočenega v toplem prostoru. Oves kmalu ozeleni in ga takega pokrmimo kokošim. Treba je pa zato več posod, za vsak teden po eno. Tudi prašno kopel moramo nuditi našim putkam. V kotu kurnice imamo odprt zaboj, ki je napolnjen polovico z drobnim peskom (mivko), polovico pa s pepelom. V ta zaboj se hodijo putke kopat po svoji mili volji in se tako otresejo nemarnega mrčesa. Steljo je treba v zimskem času menjati vsakih 14 dni, kakor tudi očistiti gnezda in jih nastlati s svežo slamo. Ako bodo vaše putke pozimi tako oskrbovane, potem bodo imele tudi vaše matere dovolj jajc za uporabo v kuhinji.

Sedaj pa še glede naših nagrad! Prejeli smo precej pošte. Vse vrste rejcev najstarejše dobe ste našeli kakor Adama in Evo, pa tudi nesrečnega Joba. Vendar so to pot pogodili le oni, ki so se odločili za očaka Noeta in njegovo barko, ki je ohranila človeški in živalski rod. Prav! Nagrade smo prisodili sledečim: kanarčka prejme Slavica Kamnikar iz Trbovelj, papigico dobi Vidic Janez iz Radovljice, angorskega zajčka pa Brajer Anton iz Ljubljane. Živalce takoj odpošljemo in prosimo obvestila, da ste jih v redu prejeli!

Zopet novo zanko-uganko za naše male rejce:

Pevec priznani je na svetu,
pridne in lenuhe on budi.
Je pri gospódi in pri kmetu,
v častéh velikih. Kdo je to?
Zakaj ta živalca lahko tudi v temi poje?

Nagrade so pa zopet tri: 1. Štajerska putka. 2. Par lepih golobov. 3. Par morskih prašičkov.

Kdor pošlje najboljši spis z naslovom: Ljubite živali!, prejemal bo v letu 1936. brezplačno list: »Rejec malih živali« ter imel pravico do nagrad, razpisanih v tem listu.

Na dobro rejo in uspeh!

ŠENKOVTURNŠKI REJCI MALIH ŽIVALI

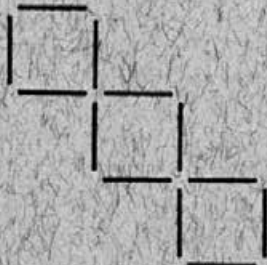
Cicibanus Coprianus.

Hoho, pa sem vas, Cicibančkil Nihče ni znal napraviti iz trojke petico. Pa je tako lahko. Glejte:

Iz dvanajst žigic napraviti troje kvadratov, je znalo precej Cicibančkov. To je tako:

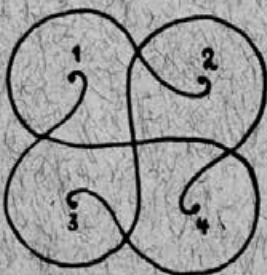

Največ pa je rešilo računsko nalogo. Ta vam da same enojke.

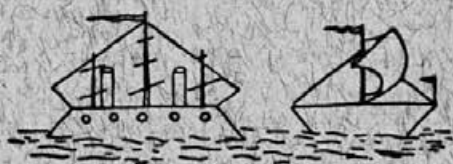
Danes prinašam nove zanimivosti:

1. Narišem enostavno risbo dveh vijug, podobnih črki S.

Oglejte si jo dobro! Zaznamujte na papirju izhodiščne točke 1, 2, 3 in 4. Svojo risbo skrijem; sedaj pa jo narišite po spominu! To se najbrž nikomur ne bo posrežilo. Spomin bo odpovedal.

2. Kaj pravite, na krov katere od narisanih dveh ladij gre več ljudi, ali na parnik ali na jadrnico?

Klišeeje

eno- ali večbarvne za časopise, knjige, razglednice itd. izdeluje

klišarna

»Jugografika«

LJUBLJANA

Sv. Petra nasip 23

Zelo primerna
BOŽIČNA DARILA!

*
Največja izbira!
*

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

Reklamne cene